

Moorte Glu

Nr. 9

Sügisel

1926

„Kristuse ja koguduse eest“

E. Usklikkude Noorte (uskudewaheline) C. E. Liit.

Juhataja: Peeter Sink — Tallinna, Willardi tn. 7—1
Kirjatoimetaja: J. Peipmann — Tallinna, Alike tn. 5—6
Laekahoidja: J. Reinwaldt — Tallinna, Loode tn. 12—1
„Noorte Elu“ — toimet. aadr.: Tallinna, Israeli tn. 12—6
„ „ — talituse „ „ Luise tn. 11
„ „ — kirjad „ „ Postkastnr. 284.

„NOORTE ELU“ maksab aastas:

lihtpaberil postiga . . .	130 mk.,	postita . . .	120 mk.
heal „ „ . . .	200 „	„ „ . . .	190 „
Wälismaale lihtpaberil 180 „		heal paberil 250 „	

Armastus, mis on tugewam kui surm.

Mõnede aastate eest süttis kole tulekahi ühes Lääne-Ameerika linnas, mis asus kesk rohulaant. Keegi ema oma kahe lapsega põgenes põlewast majast. Ta mees ei olnud kodus. Nii wõttis ta wäiksema lapse sülle, mässis suurrätiku ümber ja ruttas siis suuremat last käe kõrwal talutades, warjupaika otsima ähwardawate leekide eest rohulagendikul. Öö oli pime, tormine ja külm. Ta katsus joosta, kuid raske laps käsiwarrel, ei suutnud ta kaua. Suuremaks kaswas aina tusk hinges nähes, et lagendiku kõrge kuiw rohi põlema löi. Juba lähenesid leegid kiirelt sellele paigale, kus ta oli. Seal märkas ta just oma ees madalat kinku, kus kaswas puid. Sinna poole juhtis waene naine oma sammud ja oma wiimast jõudu kokku wõttes jõudis ta kingule.

Hetkeks näis, just kui oleks ema lastega warjul hädaohu eest. Kuid pea lähenes tuli mitmelt poolt neid sisse piirates. Kõik lootus näis olewat tühine ja kole surm leekides ootas neid. Ehk siiski weel suurrätik wõiks warjata lapsi lekidest. Silmapilkugi wiiwitamata mähkis ta wäiksema lapse suurrätikusse ja pani selle etteawaatlikult puu alla. Selle järele wõttis ta oma üliiriided ja mähkis wanema lapse neisse. Siis heitis ta ise nende kõrwale. Pea wai-

busid lapsed sügawasse unne. Öötunnid kulusid pikkamööda. Tuli sõi ahnelt kuiwad lehed puude oksilt, ronis siis mööda puu tüwe ja jättis selle pea mustana järele.

Järgmisel päewal saabus õnnetu abikaasa ja isa, et leida kodu tuhaks muutunud ja pere kadunud. Kauase otsimise järele leidis ta omaksed puu tüwe alt. Seal lamas ta naine juuksed kõrwenud, nägu ja kael tules mustad; ta laip oli kange ja külmanud. Kas oli ta surnud pakase kätte, wõi tulehaawadesse, ei teadnud keegi. Ta kõrwal uinusid mõlemad lapsed rahulikult, weata. Wanem tütar ärkas kohe küsides: „Ema, kas on nüüd hommik?“ Tõesti, truu ema oli jõudnud walguse maailma. Igawene hommik oli talle koitnud.

Weel suuremat armastust on Kristus meile üles näidanud surres meie patuste, wihameelsete inimeste eest. „Aga Jumal näitab oma armastust meie wastu, et Kristus meie eest on surnud, kui meie alles patused, nõdrad ja jumalakartmata olime“ (Room. 5: 6—8). Tema suri meie eest, et meie pääseksime igawesest surmast. Kallilt on Ta meid lunastanud ja enesele ostnud. „Kuidas peaksime meie weel pääsema, kui me nii suurest õnnistusest ei hooli? (Heebr. 2: 3).

Paras aeg on juba

„Noorte Elu“ tellimise

peale mõelda. Tellimistingimused endised.

!! Telli endale ja oma tuttawaile !!

Noorte Elu

Eesti Usklikkude Noorte C. E. Liidu hääleandja

Nr. 9

Kuues aastakäik

1926

„Ma ei wõi ümber pöörda: mu mees pole selle poolt.“

E. Moberjohni järel Joh. Sarow.

See on muidugi väga halb, kui ju mees selle poolt ei ole. Aga eks seis siiski kirjutatud: „Jumala sõna peab enam kuulda wõetama, kui inimeste sõna!“ Ja Jumal nõuab meilt, et peame ümber pöörma, seal pole mingit kahtlust! Terwe piibel, wana ja uus testament, nõuab seda väga paljudes kohtades.

Ma toon sulle ainult paar kohta ette, millest selgesti wõid näha, et ümberpöörmine on tõesti Jumala nõue. Heheekiel 33: 11 seisab kirjutatud: „Nii tõesti, kui ma elan, see on Isanda Jeehooa sõna, mul ep ole hea meel selle surmast, kes õel, waid sest, kui see, kes õel, pöörab oma tee pealt, et ta wõiks elada. Pöörge ümber, pöörge ümber oma kurjadelt teedelt, sest mispärast tahate teie surra, oh Israeli jugu?“ Siin ütleb Jumal selgesti, et Ta tahab, ei inimesed ümber peawad pöörma.

„Ei,“ waidled sa wastu, „Ta ütleb, et õelad peawad ümber pöörma, kuna mina aga õel ei ole!“ Wõib olla, et selles mõttes, nagu seda sõna tänapäew tarwitatakse, sul õigus on. Mõistetakse ju tänapäew õelate all eriti suuri patuseid, kes seaduse wastu efsinud ehk muidu häbielu elawad. Piibel tarwitab seda sõna teisiti. Ta nimetab kõiki inimesi loomu poolest õelateks, et nad patu läbi Jumalalt on lahutatud. Patt moodustab waheseina Jumala ja inimese wahel. Niikaua kui see wahesein pole kõrwaldatud, on inimene Jumalast lahutatud. Jga ümberpöörmata inimene on seepärast piibli sõnatarwitusewiisi järel õel.

Seda näeme selgesti Laul 7: 3. „Kui inimene mitte ei pööra, siis wõtab Ta oma mõõka ihuda, oma ammu tõmbab Ta üles ja walmistab seda.“

Eks ole tõsi, sõnades: „Kui inimene ei pööra,“ on selgesti öeldud, et iga inimene peab ümber pöörma! Sest muidu oleks ju öeldud: kui joodik ei pööra, ehk: kui abielurikkaja ei pööra, ehk kui ihuuskael ei pööra. Aga ei, seal öeldakse üsna üldiselt: kui inimene ei pööra. Ja ka järgmised sõnad näitawad selgesti, et iga inimene peab ümber pöörma. Mõõka tarwitatakse wõitluses ligidalseiswa waenlasega, ambu aga kaugel-

olewa waenlasega. Mis tähendab see, et Jumal mõõka ihub ja ammu üles tõmbab, et neid kätte saada, kes ei taha ümber pöörda.

See tähendab: inimesed, kes ei taha ümber pöörda, on kahte liiki. Ühed elawad Jumala ligidal. Nad käiwad kirikus, täidawad alati ustawalt oma usundlikud kohustused, nagu nad seda nimetawad. Nad on jumalaktartlikud ja usundlikud inimesed — aga ümber pöörmata, ega tahagi sellest midagi teada. Sageli on sarnased inimesed koguni kanged ümberpöörmise wastased: nad pahandawad väga, kui selle wajadusest neile kõneldatakse. Mis sünnib nendega? Jumal ihub mõõka. Ta lööb need inimesed, kes nii-õelda Tema ligidal elawad, oma mõõgaga maha. Nende wagadus ja kirikus ei maksa midagi — nad on ümber pöörmata.

Ja Jumal tõmbab ammu üles, nagu laulja ütleb. On inimesi, kes elawad kaugel Jumalast. Neil pole Temaga ega Tu sõnaga tegemist. Ka kirikuski ei käi nad, waid naerawad selle üle. Ja sarnaseid waeleid inimesi leidub igas seisuses. On olemas suursugu umbusklikke, on aga ka küll madalast seisusest umbusklikke, kellel Jumal pole nende meelest midagi. Usuga on nad juba ammu walmis saanud. —

Aga Jumal saab ka nendega walmis. Kui kaugel nad ka Temast küll ei ela — saab Ta nad ometi kätte, sest Tal on amb, millega wõib otsatus kauguses tabada!

Nii siis — kas ja kirilik ehk mittekirilik, kas „waga“ ehk „õel“ oled — sa pead ümber pöörma!

Bean ma sulle weel rohkem kirjakohi ette tooma? Noh, hea küll, ma wõtan weel paar kohta uuest testamendist. Ma arwan, et siis juba jätkub.

Apostlite tegude raamatus 3: 10 ütleb Peetrus: „Seepärast parandage meelt ja pöörge ümber, et teie patud wõidakse kustutada.“

„Jah,“ waidle sa jällegi wastu, „seda ütles ta juutidele, kes Jeesuse olid risti löönud. Neil oli muidugi tarwis ümber pöörda!“

Jah tõesti oli neil seda tarwis, aga sul mitte sugugi vähem. Ma sain fõrd kirja, milles oli tähend-

datud: „Moodsaim wiis Jeesust risti lüüa on see, et Teda surnuks waigitahe!” Mõttele fõrd järele selle sõna üle! Seal ripub Jeesus risti küljes, paljas ja alašti, halwaks pandud ja teotatud, ja seda kõik sinu pärast, et sinu hinge päästa — ja: sina lähed ükskõikset Demast mööda. Sest sa ei wõi seda tõega welda:

See, kes ristisambas ripub,
Jeesus on mu armastus.

Sa ei wõi seda tõendada, et ristilõõdud Õnnistegija sinu elu peale mingit otjustawat mõju on awaldanud! Sa oled ilma Demata elanud. Sa ei ole oma elu Tema tahtmise järele seadnud, waid kõigis asjus aga oma tahtmise järele talitanud. Eks ole tõsi? Ja siis — sa oled Teda surnuks waikinud! Sa ei ole oma mehega Jeesuse üle kõnelnud! Kõigist asjust ehk olete küll isekõstis kõnelnud, aga mitte ialgi Jeesusest, oma Õnnistegijast. Teie olete ka Teda surnuks waikinud. Ja see on tõesti tänapäew moodus wiis Jeesust risti lüüa. Seda oled sina teinud.

Seepärast pead sa ümber pöörama, et sinu patud, kõik patud, mis sa elades ilma Õnnistegijata oled teinud, ära kustutataks.

Ja weel üks sõna! 1. Peetr. 2. peatükis 25. salmis kirjutab Peetrus:

„Sest teie olete kui efsijad lambad; aga nüüd olete teie pöördud oma hingejarjase ja ülewaataja poole.” Waata, nii kaugelt pead sa jõudma! Nii pead ka sina wõima welda: „Ma olen pöördud oma hingejarjase ja ülewaataja poole!” —

Ma arwan, et sa nüüd küll näed, et Jumal ümberpöörmist nõuab. Aga sa ei taha seda teha oma mehe pärast. Tead sa siis üsna kindlasti, et su mees selle wõstu on? Sa wõid ju väga pettuda.

Keegi mees, kellega ma ta hinge üle rääkisin, andis mulle wastuseks: „Jah, ma oleksin juba ammu tahtnud, aga mu naine seisab mul teel ees!” Ma ütlesin talle: „See pole tõsi! Teie naine ei seisa Teil teel ees, waid teie seisate naisel tee peal ees!”

See läks talle südamesse: Ta andis sel õhtul oma südametõõsandale. Kui ta koju tuli, ütles ta naisele: „Mina olen ümber pöörnud!” Ja mis sündis? Õhtul pööris ka naine ümber.

Ta arwas, et naine väga kaugel Jumalast on — aga asi polnud sugugi nõnda.

Waata, sa ehk ei olegi weel õieti oma mehega

nende asjade üle kõnelnud. Sa ei tea sugugi, mis ta üldse sellest arwab. Sa oletad ilma kindla põhjufeta! Pööra ümber põhjalikult ja näita üles oma mehele, et sa rõõmsaks ja õnnelikuks jumalalapsaks oled saanud. Näita talle oma ümberpöörmist elus ja olemises, kõõgis ja lastekaswatuses — ja tead sa, mis ma usun, — ta pöörab ka ümber!

Aga muidugi leidub ka mehi, kes väga waenulikud on. Ma rääkisin fõrd ühe naisega, kes koosolekul aratust sai. Ta soovis, et me temaga paluksime. Seal tuli tema mees ja seletas talle, kui ta seda teha julgewat, siis oawat nad lahutatud inimesed. Naine palus ja mangus, et ta tal ees ei oleks, ta tahtwat rahu Jumalaga saada. — Kuid mees jäi oma külmade ja terawate sõnade juurde. Lõpuks ütles ta: „Õtjusta, kas sa nende inimeste poole, wõi minu, oma laulatatud mehe poole tahad hoida!” Meie ütlesime, et tal ei oawat waja meie poole, waid Jeesuse Kristuse poole hoida. Seal ütles naine: „Kui asi nõnda on, et ma pean walima, kas sinu wõi Jeesuse, siis walim ma: Jeesuse!” Nende sõnadega langes ta põlwili ja palus liigutawate sõnadega Jumalat, et Ta teda omaks lapsaks wastu wõtaks.

Ja sina tahad tõesti mehe pärast oma hingeõndsiust kaalule panna? Sa teed seega oma mehele paha. Waata, kui sa tema pärast ümber ei pööra, lähed sa hukka ja tema ka. Kas see ei ole kardetaw? Kui sa aga pöörad, siis on sul tõotus: „Mju Jeesuse Kristusse, siis saad sina ja su pere õndjaks!” Seal tohid sa uskuda ja oodata, et su mees ka päästetakse. Et ta temaga ainult õieti, et sa õnnelik ja õnnis naine oled — ja see sünnib nõnda, et lühikese ehk ka pika aja järele, nagu Peetrus kirjutab, et mehed „naiste elu läbi ilma sõnata” õigeelu usule wõidetaks. Do, kui auline see on, kui sa ükfinda ei ole päästetud, waid sinu mees ka Kristusele on wõidetud. Ja see sünnib, kui sa ümber pöörad ja mehele oma ümberpöörmisest terve elu ja üleõpidamisega tunnistust annad.

Seepärast ära ütle ialgi enam: „Mu mees ei ole selle poolt!” Waid rutta ja päästa oma hing — enese õndsiuse pärast ja ka mehe pärast!

Mõttele selle peale: Jumala sõna peab enam kuulda wõetama, kui inimeste sõna! Ja usklikul on tõotus: „Mju Jeesuse Kristusse, siis saad sina ja su pere õndjaks.”

Palwelahing.

D. M. Panton. Inglise keelest G. T.

Ahel jutlustajate konverentsil New-Yorgis palus koosoleku juhataja kõiki neid, kes paluwad pool tundi kahekümnes neljas tunnis, kätt üles tõsta. Ainult üks käsi kerkis üles. Siis palus ta wastata neid, kes pühendawad miisteist minutit palwele ja mitte pooltki koosolijast ei wastanud jaatawalt. Wast alles küsimusele wõie minuti kohta suutsid kõik wastata, kuigi üks kahtles hiljem! . . .

Ahel suurimaist wõitudest, mis kunagi on wõidetud, on meie kohta väga suur tähendus. Kui mitte lugeda Pärfia sõjawägesid (räägitakse Kerges kogunud kreeklaste wastu kaks miljonit meest), siis wana aja-

loo andmeil suurim sõjawägi kogus Jumala rahwa wastu kuninga Aasa päewil. Woolasid masfidena Aafrika südamest mustanahaliste sõdurite hulgas — kohane sümbol pimeduswägedest, mis sõdiwad meie wastu, ägedamalt kui kunagi enne. Ja siis — lahinguwäljal peeti enneolematu palwetund — kuus sada tuhat palwetajat meest miljoni waenlase filmade all. Tänapäewa kirikujuhtide ükskõiksus waimliste asjade wastu; häwitaw piiblikriitika; rahwaste rahunud ja kaswaw anarhia; mitmesuguste waleõpetuste, nagu spiritism, teosoofia, kristlik teadus, mormonism j. n. e., kiire lewimine; nälg, maawärisemised, tau-

bid, sõjad enneolemata suuruses; märtrite aja tagasitulek; isiklik mõtlus patu vastu, meelegeitlikum, kui kunagi varem: — waadake, mustanahalised väehulgad meie vastas!

Meie leiame, et palve ja ainult palve läbi saavutas Iisrael täieliku võidu ja vabaduse. Paneme tähele Aafat, enne kui ta astus palvekambrisse. Üks asi paistab meile filma: tema valvelolek mõtluseks ja Jumala meelepärane elu enne palvet. „Ta ehtas tugewad linnad Juudamaale, sest seal maal oli rahulik olukord ja ühtki sõda ei olnud ta vastu neil aastail, sest Jehoowa andis temale hingata (2. Mõ 16:6). Ta tegi, mis ta kohus oli. Tema püha hool, — tema häwitaw jumalakartus, nagu seda nimetaksime — oli purustanud ebausufambad ja ebajumalate altariid. Ta tõi palvekambrisse puhta elu. „Ta tegi, mis hea ja õige Jehoowa, oma Jumala filma ees“, enne kui häda tuli. Pühitsuselule järgneb palvevägi. Mooses jahvatas tuhaks kuldvasika, enne kui mõitis Amaleki. Hiskia hävitas jumaldatud maskmao, enne kui mõitis asfüürlasi. Esimesed kristlased põletasid viie-kümne tuhande seekli väärtuses spiritistlikku kirjandust, enne kui täitsid maailma Kristuse ewangeeliumiga.

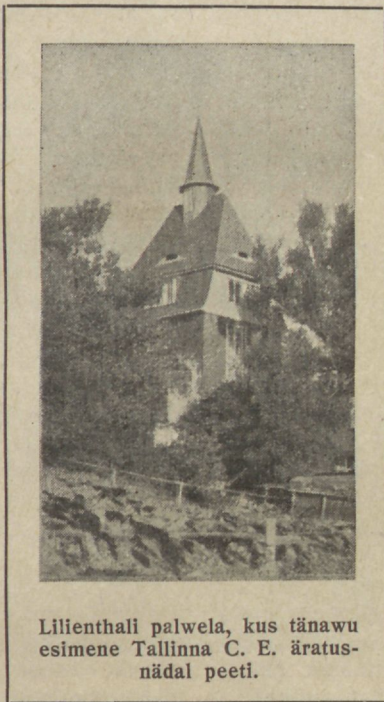
Kuid Aafa pühitus oli ühtlasi positiivne. Ta seadis korda kõige oma sõjawäe, kogus kokku kõige oma jõu, siis kui veel ükski must jalg ei olnud saanud Juudamaa pinnale. Ta oli alati sõjariistus, walmamas, mõtluseks walmis (wõrdle Ew. 5:11—18). Ta pani kõik sõjariistu kuni wiimse meheni. Ta ei pigistanud filmi kinni tõstiasjade ees, ei kartnud, et teda pessimistiks ja usuraweks nimetatakse. Jumal teeb kõik Aafa kasuks, kuid ainult siis, kui Aafa on teinud kõik, mis tema kohus oli Jumala ees. Nii ka meie Issand maapealses elus oma suurima imeteo eel mõis usalduses öelda Issale: „Ma teadsin, et sa mind ikka kuuled“ (Joh. 11:42). Kuid selle põhjus oli: „Mina teen ikka, mis tema meele pärast on“ — (Joh. 8:29).

Nüüd maatame põlwitawat kuju palvekambris. Reegi ütles: „Meie oleme unustanud palwes mõitlemise, agoniseerimise saladuse. Kõik, mis meie veel oskame, on organiseerimine.“ Aafa kifendas Jumala poole ja ütles: „Jehoowa, see ep ole midagi sinu ees, et sa aitad seda, kel ep ole rammu, selle vastu, kel palju on.“ Milliseid õnnistusi meie waenlased mõiwad meie tuua! Aafa ei olnud ita nii hülgaw, ita nii kindel, ita nii wägew, kui siis, kni miljon waenlast surus teda Jumala ligidale. Inimene, kes on ühenduses Jumalaga, on ühendatud kõikwägemu-sega — Jumalaga, kes teeb imesid, kui harilikke asju. Suurte hädaohtude mõju meie peale võib olla ainult üks kahest: kas lootusetu hirm, kartus, nõrkus, mee-

heit ja kaotus, — mõi Jumala töotustele rajatud kindel järelejätmatu palwe. Põhjus, miks usklikud tänapäew hädaohtude ja tõstiasjade ees filmad kinni pigistawad, on wist see, et nad kardawad selle mõju oma kerge, pealiskaudse, muretu usuelu peale. Kuid raske ja ähwardaw hädaoht võib saada suureks kihutuseks palwele ja suurimate usumõituste eelkäijaks. Teinud kõik, mis tema wäike jõud suutis, usaldab Aafa end nüüd täiesti Kõigewägemaime kätte. Elawas usus tunneb ta, et ilmlõpmatul wäel ei ole üks raskus suurem kui teine, ja et üks mees Jumalaga on alati ülekaalus. Kui Jumal meie poolt on, kes võib meie vastu seista. Kõik mustanahalised väehulgad on jõuetud Jumala vastu. Ewan Roberts ütles: — „Armsad, kui teie tõmbate taewast, tõmbate põrgut. Palwemõju on kaheküljeline. Palwe tungib mõlemale poole, üles ja alla. Kui alandlik jumalalaps oma mõistusfaawutuste poolest ka ei oleks, on tal meelemald palwes taewawägesid põrguwägede vastu tõmmata.“ Selle põlwitama mehe kifendamine Jumala poole tähendas surmaotsust arwamatulle hulkadele.

Kuid veel elulisem ja waimustawam, kui Aafa palwe wiis, on tema palwe siis. Aafa kifendab: „Aita meid, Jehoowa, meie Jumal, sest sinu peale toetame meie endid ja sinu nimel oleme meie tulnud selle hulga vastu“. Tõe eest wälja astuda tähendab Jumala asja eest seista, ja Jumala asja eest seista tähendab Jumala abi osaliseks saada. „Kui meie midagi palume Tema tahtmise järele, siis kuuleb Tema meid“. Lutheri alaline palwe oli: „Issand, see on Sinu töö, mitte minu. Seepärast tee Sina oma tööd, sest, kui see sinu ewangeelium ei õitse, siis ei ole Luther ükski kaotaja, waid Sinu oma nime teotakse.“ Ja nii on lõpp resultaat kindel. Kõik, mis Jumal teeb tulemail päewil,

tehakse wäikese hulga ustawate hingede läbi. Ainult nemad oma puhta ja wägewa palwega teewad jumalariigitööd ja ajawad põgenema miljon waenlast. „Argu saagu halb inimene jõudu sinu vastu.“ Ja Jumal mastab oma wäikesele hulgakesele: „Ärge kartke ja ärge ehmatage selle suure hulga pärast, sest see pole teie, waid Jumala taplus (2. Mõ 20:15). Jumal tõstku meie filmad miljonilt ühe peale. Meie waenlane on surelik inimene: Näita, oh Issand, et ta ei ole ühtegi Igawese Jumala ees! Ehk kui need oleksid põrgu wäehulgad, ja wõid neid häwitada kõiki ühe filmapilguga. Saabus auline palwemõit — Jehoowa lõi Moora mehed maha Aafa ees. Ta lõi neid ainult ühe pühitsetud uskliku palwe kifendamise peale. Kas oleme meie ümbritsetud miljoni waenlasega? Miljon kahtlust, miljon kartust, miljon raskust, miljon pattu, miljon kuradit? Siis seisame samal kohal, kus Aafa saawutas suurima võidu maailma ajaloos.

Lilienthali palwela, kus tänawu esimene Tallinna C. E. äratusnädal peeti.

Pimedal keskööil Siiria sõjaväed olid tafahiljukefi koondanud terasrõnga Eliisa ümber. Ta poiss äratab teda, kaewates: „Oh mu isand, mis peame nüüd tegema?“ (2. Kun. 6 : 15). Seisukord paistis tõiesti väljapääsmata — kaks abitut, sõjariistuta meest, kinni püütud terasrõngasse, sisse piiratud kümnest tuhandest relvastatud waenlastest. Nii kui tänapäewgi wäike, järjest kahanem tõjusklikkude hulgake ärkab üles ja leiab end ümbritsetud raudwäehulkadest, arwu ja jõu poolest meis lõpmata suuremad, et suudaksime nendega wõidelda. Meie julgustamiseks kõrwaldas Jumal seekord üheks filmapilguks nägemata kätte. „Waata, mägi oli täis tuliseid hobuseid ja wankreid Eliisa ümber.“ Wankrid, mis saatsid Eliist taewawärawaini, olid jälle maa peal, pörguwarawate ligi, Eliist hoidmas. Iga filmapilk wõib Jumal lasta teist maailma selle maailma sündmusi tafakaalu seada ehk nii ehk teisiti wahesele segada. Teistjugu olemused, wanemad kui inimkond, kelle juures ei ole lapseiga ega raugapõlwe, sest nad ei sündinud, maid loodi kohe ellu, täielikena, hülgamate wäehulkadena. Nägematu, arwamatu, ärawõitmatu. Et olnud meie Isjanda ettekujutus, kui ümbritsetud nagu Eliisagi, pimeduswägedest. Ta ütles: „Mõtled sina, et mina praegu ei wõiks oma Isa paluda, et ta mulle siia faadaks enam kui kaksteist leegioni ingleid?“ (Matt. 16 : 13). Nad seisid mäe küljel, tuline rida tulise rea kõrwal, loodud waimu substantisist, mida meie ei näe, kuid mis lõpmata reaalsem ja täielikum, kui meie lihast ja werest ihud. Seft nad elawad maal, kus ei ole haudu. Jumal wõib iga filmapilk täita meie uulitsaid ja ümbritseda meie kodusid taewasõjawäe leegionidega — walgusingleiga.

Moodus wabamõtleja, kes ufub ainult teadust ja nähtawat ilma, teeks hästi, kui paneb tähele, mis ütleb teadus. „Jehooma, tee, palun ma, ta filmad lahti, et ta näeb“. Meie ümber on maailmad, reaalsed, süüsilised, ja siiski meile teadmata ja täiesti kättesaamata. Wõnkumised, mis sünnitawad walguse filmanärwis, muutuvad kiirendatult walguseks, mis niisama reaalne, kui nähtaw walgus — kuid mida meie ei näe. Wõnkumised, mis sünnitawad hääle, sünnitawad kiirendatult hääle, mida ükski inimkõrw ei kuule. Ufsk ei ole olelemata asjade ettekujutamine. See on mõtteline kindelolek asjades, mida me ei näe, kuid mis tegelikult olemas. Korruga nägi noormees. Korruga löödi siirialased pimedusega. Igapäew on inimesi, kes saawad nägijaks ja igapäew on inimesi, keda lüüakse pimedusega. Meie filmad on arwatud

meie hädaohtudele. Isjand awagu neid meie jõuallikaile!

Kuid selle nägemata kätte kõrwaldamine ilmutab meile veel kallimat tõde. „Ära karda, sest neid on enam, kes meie juures, kui neid, kes nende juures.“ Lendmadu tõmbas kaasa kolmanda osa taewatähti. Peale Jumala oma kõikwägewuse on Jumala sõjawägede arv pimeduswägede suhtes, kui kaks ühe wastu. Kui palju suurem on nende arv meie inimlikest waenlastest! Iga Siiria sõjawanker oli üle kaalustatud wägewama taewa sõjawankri poolt. Iga siiria sõjameest walwas waim-sõjamees, kellele dünamii ja kihwtine gaas tähendab sama kui mitte midagi. Inglid ei ole laisklejad. „Eks nemad kõik ole teenijad waimud wälja läkitatud teenistuseks nende pärast, kes õnnistuse peawad pärima?“ (Heebr. 1 : 14). Ükski kurjuswürsti sõjamees ei pääse nende filma eest. Kus luurab waenlane, walwab ingel. Nad on alati meie ümber. „Teie olete tulnud arwamatu hulga inglite juurde“, ütles apostel (Heebr. 12 : 22).

Nüüd jõuame ülima tõstiasja juurde: teine ilm on tegew ainult uskliku palwe tagajärjel. Jumal, kellest kõiki suguwõsajid taewas ja maa peal lapsiks nimetatakse (Gew. 3 : 15), ei tee midagi oma laste waba tahtmise wastu, ilma nende tõsise palweta. Ta on pannud warju meie wabaduse ümber (Hiob. 1 : 10). Kes Jumalat ei tunne, ehk Teda tundes Teda kui Jumalat ei austa, neid annab Jumal wiimaks üle (Room. 1 : 21 ; Rog. 10 : 8). Kõik sünnib ufupalwe peale. „Mägi oli täis tuliseid hobuseid ja wankreid Eliisa ümber“. Kus poiss nägi tühjust, nägi Eliisa ilma, sest tühjus poisi filmis wastas tühjusele tema hinges. Luther laulis oma auisemad wõidulaulud oma elu pimedamail momentidel, sest ta ufufilm oli selge. Kas Eliisa ihufilm nägi taewasõjawägesid, pühakiri ei ütles. Kuid tema teadis, et nad olid ligi. Ufufilm tungib asjade reaalsusse. „Kui sa näed oma wenda“, ütles Tertulliaan, „siis näed oma Isjandat.“ Jumala inimene näeb surematut hinge igas inimeses. Jumala inimese filmis peegeldub igawik, nagu õeldi Witesfield'ist. Ta kõnnib kahes ilmas. Üks terake usku kaalub üles terve kuningriigi warandused. Kui keegi keskaja kujuratuja nägi marmorirahnu, hüüdis ta — „misjuguft jumalikkude iludust ja eneses warjad!“ Nii ka meie waadates päästmata inimese filmadesse, näeme wõimalikkude pühadust, surematut hinge, „inglit, kes ei ole veel oma tiibu leidnud.“ (Järgneb.)

* * *

Käsf ja arm.

R. Kaupfi kõne *).

„Mis siis teie nüüd Jumalat kiisate, et Teie jingrite taela peale itte panete, mis ei ole meie wanemad ega meie suutnud tunda? Waid meie ufume Isjanda Jeesuse Kristuse armu läbi õudjaks saada, otse nõnda kui nemadki. Ap. t. 15 : 10—11.“

Nüüd wõiwad mõned õelda, et kui teil käsku ei ole, siis wõite rahuga warastada, tappa, abielu rik-

*) Peetud ühendatud usklikkude konwõrensifil Tallinnas, 7. juulil 1922. a.

kuda jne., sest need asjad on käsus feelatud ja kui teil käsku ei ole, siis wõite neid rahulikult teha. Järelikult, kui teie aga neid käske peate, et teie ei tapa ega warasta, siis olete kohustatud ka seda kümnendat — hingamispäewa käsku pidama.

Ma tahaksin mõned mõtted ette tuua ja näidata, misjugused faladused on nende usklikkude eest warjul. Ma tahaksin kolmesjugeisest faladustest rääkida, mida need inimesed ei mõista, kes arwawad ennast hoitud

olewat käsu läbi patu eest. 1) Uuestijündimise saladus, 2) Püha Waimu saladus ja 3) Kristuse kuu saladus. Need on armu kõrgemad kingitused inimesele ja see pärast kutsutud usklikud, kes on maitsnud seda armu, olgem õnnelikud ja rõõmsad, et niisugune suur õnnistus inimestele on ojaks saanud.

Joh. 3: 5—8 loeme meie, et ülaltjündimise läbi lõpewad lihatood. Kui nüüd Pühast Waimust uuestijündimise läbi endine elu kaob ja uus algab, siis on selge, et see ei sünni Siioni käsu, waid Kelipühi anni läbi. Mis lihaft on sündinud, see on liha.

Meil olid suured ärkamised. Seal panin üht naist tähele, kes läks hommikul koosolekule, kuna mees ütles: „Hoia, et sa õhtul enam tagasi ei tule!“ Naine läks süiski kartliku südamega. Kui ta õhtul tagasi tuli, olid ushed lusus. Kui mees neid wiimaks suure klop-pimise järele wihaga lahti tegi, ütles naine talle: „Kui sina tahad hukatus-teed käia, mispärast tahad sa mind ka sellele wiia?“ See mõjus mehe perle. Ta waewles kuus päewa. Wiimaks ütles ta naisele: „Patu minuga, ma lähen hukka.“ Ja nüüd on see mees väga rõõmus.

Kui uuestijündimise saladus ainult luuleku-jutus oleks, siis ei usuks meie seda, aga et meie näeme, mis waimust on sündinud, see on waim — seal on suur muundatus ja põhjalik uuendus.

Järgmine asi on Kristuse weri. Joh. 1: 7: Jeesuse Kristuse, Tema Poja weri teeb meid puhtaks kõigest patust. Kõik uuestijünditatud inimesed on olnud suured patused, aga nad tulid Jumala juurde ja leidsid päästmise. Kuid mitmed waewawad ennast weel ja ütlewad: „Aga mu endised patud! Mu wastu tõusewad kohutawad kaebused.“ Jumala kohtu ees tõusewad meie naabrid üles ja ütlewad: „Sina oled mind kurwastanud ja mulle raskusi teinud.“ Meie endine elu tõuseb üles kui meri ja mõistab meid hukka. Selle uuestijündimise saladuses on teine punkt, ja see on, et Kristuse weri teeb meid puhtaks kõigest patust. „Ma taotan sinu üleastumise kui paku pitwe.“ See weri puhastab. See on andeks-andmine.

Jeesuse weri puhastab, aga meil on tarwis oma patud üles tunnistada. On asju, milles on inimesed nii kawa orjad, kuni nad üles ei tunnista, mis nad on teinud. Ühel koosolekul tahtis keegi naisterahwas rahu, kuid ei leidnud. Wiimaks ütlesid jumalajõnakuulutajad

talle: „Miski asi peab olema, mis sind seob.“ Wiimaks tuli ta nende juurde ja ütles: „Umbes 30 aastat tagasi elasin ma patuelu ja hukkasin oma lapse ära.“ Keegi ei teadnud seda. Ükski inimene ei olnud seda märganud, aga see endine patt kütis ja pidas seda inimest kinni, ja ta ei saanud enne lahti, kuni ta pidi üles tunnistama. Wennad ütlesid: „Kui sa tahad wabaks saada, siis mine ja tunnista seda kohtus üles.“ See oli raske teekond, aga ta läks, ja kui ta kohtu ees seda üles tunnistas, langes Püha Waim ta peale ja ta sai wabaks. Jeesuse Kristuse, Jumala Poja weri puhastab ta ja ta oli õnnelik. Mitu korda kogub jumalalaste elus asju, mida on tarwis tunnistada ja kõrvaldada, aga Kristuse weri teeb meid puhtaks. See on teine samm.

Kolmas samm on Gem. 4: 22; Rooma 12: 1—2; 2. Kor. 5: 17. Seal on öeldud kokkuvõetult, et nii mitu, kui Kristuse juurde on tulnud, on uueks loomaks saanud. Kui meie oma endisele elule mõtleme, siis mõistame, et see oli kole elu, aga jumalik uuendus, mis sündis meie elus, hoiab meid nüüd patu eest.

Ja siis tuleb lapseõigus. Esimene tingimus lapseõiguse saamiseks on Jeesuse Kristuse wastuwõtmine (Joh. 1: 12). Teine samm on, et Jumal oma lapsi Püha Waimu läbi elus juhatab, nii kirjatundmises kui muus. Järgmine asi on õrn wahetord Sjaga, kus õrn wäike lapsuke oma isa palet silitab ja ütles: „Ma, sina oled mulle armsaim.“ Nüüd on ka tema südames õrn armastus. Aga kui meie süda meid hukka mõistab, siis ei ole meil seda.

Lapsel on weel tunnistus ja pärandus. Waim tunnistab ja oleme meie lapsed, siis on meil ka päranduse lootus. Seda toob meile Püha Waimu uuendus kaasa.

See on uuestijündimise saladus. Kui meie nüüd neisje mõtteisje wajume ja küsime: „Kas on tarwis eeskirju wäljastpoolt?“ Ei, see on elu-uuenduse läbi meile kaasa toodud.

Aga mõned ütlewad, et see ei jää mitte nii, ja endine kurjus tuleb jälle tagasi. Kuidas on sellega? Kui meie, oleme astunud ainult esimese sammu ja jääme seisma, siis tulewad wanad asjad tingimata tagasi, sest uuenduses ei saa meie weel wõitu, waid me peame Püha Waimu saladusi mõistma.

Kui meie oleme neist wanust asjust lahti saanud,

Eestlased üleilmlikul C. E. konwerentsil Londonis.
Pahemalt paremale: P. Sink, M. Suurhallik, K. L. Marley.
Eeva Wühner ja Joh. Wühner.

fiis hakkab teine õnnistusfamm meie elus: nimelt Püha Waimu töö. Ja Püha Waimu töö on patu eest hoidmine. Gew. 5:18: „Ja ärge jooge endid täis wiina, kust õnnetu elu tuleb, waid saage täis Waimu.“ Missugune Waim hoiab meid patu eest? Saage täis Nelipühi Waimu! Kui nüüd mõni riist on niiviisi täidetud, kas wõime siis teifi taga rääkida? Kas mees wõib siis naise ja lapsed maha jätta? Kas wõime siis laimata ja teotada? Teie näete, me ei wõi seda. Kui me oma rahwa ellu waatame, siis leiab me süda, nähes perekonna elu, kuhu hirmus segadus on tunginud; siis kerfib küsimus: „Mis Waim on see?“ Waatame politikasse, kuidas seda aetasse ilma Jumalata, siis küsime jälle: „Mis waim on see?“ See on hoiatuswaim, et meil Cestimaal wõib ilma Jumalata halwasti minna. Apostel Paulus ütleb: „Saage täis Waimu!“ See waim hoiab meid, et meil ei ole tarwis abielu rikkuda. 2. Kor. 16:16; Gew. 2:19, 22. Siin tuuakse meile ette, et meie Waimu eluase oleme. See ei ole ainult filmapiik, waid elamus. Elaw sündmus. Jumala Waim jääb meisse elama.

Kolmas asi on Rooma 8:2—3; 2. Kor. 3:17, kus Jssanda Waim on, seal on wabadus. Patt on orjus. Kui joodik joob, siis tunneb ta, et ketid on ta käte ümber, ta on ori. Kui usklikkude juures kerge-meelsus ette tuleb, siis orjastab see meid ja riisub sifemise rahu. Kus Jssanda Waim on, seal wabaneb inimene sellest.

Weel edasi minnes tahaksin öelda, et Püha Waimu saladus toob ka Waimu wilja kaaja. Kaal. 5:22: „Aga Waimu wili on armastus, rõõm, rahu, pihmeel, heldus, headus, ustamus, tasandus, kasinus.“ Seespidine sündameallikas ei tee enam mustust wälja. Waim on liha wangi wõtnud. See on Waimu saladus.

Waimu mõju awaldub (Joh. 7:37) weel imelikul wiisil. See inimene, kes andub uuestisündimise ja Püha Waimu saladusse, selle elust hakkab see wälja paistma. Kui sina täna Waimu saladusest aru saad, siis näed ja, et see mõju hakkab sinu perekonnas maksma. Wõib-olla naerawad paljud sinu üle, aga ju elust hakkab waimulik mõju wälja woolama.

Saksamaal oli langenutemaja, kus oli keegi halastajaõde selle kodu juhataja. Seal pidid linna tütarlapsed hakkama majatööd tegema. Sel halastajadel oli nende kurjade inimeste peale alati teatud mõju. Tal oli salawägi. Neil oli furd piduõhtu. Kui nende juhataja nendega rääkima hakkas ja ütles: „Ludia, kas sina tahad ennast täna Jeesusele anda?“ Edasi ütles ta pisarafilmil: „Kui sa ei taha ennast täna Jeesusele anda, siis mõtle, maailm on sind piinanud, aga weel hirmsamad ajad tulewad sulle ja sina oled siis furd igawesti hukas.“ See inimene langes kui närtsinud

õis pörandale. Oli suur nutt ja palumine ja öde nuttis ja palus ühes. Jumala Waimu wägi oli seal majas ja kolm hinge päästeti. See oli rõõmu- ja õnnepäew.

Wennad-õed, ujuelus ei pea olema leigeksjäämist, sest see on lihameeletee. Kõkkwõdetult tahaksin öelda: Kui oleme uuestisündimise läbi elanud, siis on meil järgmised asjad: wõit patu üle, pühituselu, wiljakandmine, tööwägi, palwewägi. Nüüd aga wõib keegi öelda: Kas need ei ole siis tundmused?“ Wõib-olla see on Waimu saladus.

Meil järgneb weel kolmas, kalleim ja suurim samm. See ei ole kalleim, kui meie läbi paljud hinged päästetasse, waid on weel iseäralik sügaw, magus saladus ja seda nimetan ma Jumala sõna järele Jeesuse Kristuse kuu sarnadus.

Keegi kujur tahtis kuninga Daaweti kuu raiuda ja eraldus selleks kolmeks aastaks. Kui see kuu oli walmis ja ta sõbrad ta juurde tulid, siis waatasid nad kunstnikku ja mitte kuu. Kunstnik oli enne käre mees, aga kui ta püüdis lenimat kuu oma filmade ette seada, siis muutus ta ise niisuguseks, nagu ta seda kuu tahtis raiuda. Tema sõnades oli mingisugune puhast mõju, wainne mõju. Meie ei otfi waimustusi, waid kuu, mida wõitfime waadata. Ja see kuu teeb meid wainneks, wüb meid Jumala sõprusse. Kristuse kuu kohta tahaksin öelda Rooma 8:3: „Sest et käf ei wõinud patust lahti teha, seepärast et see rammutu oli liha läbi, siis läkitas Jumal oma Poja patuse liha sarnaduses ja patu pärast, ja mõistis patu hukka, mis lihas on.“ See uuendus ja meie pühitus sünnib Jeesuse Kristuse läbi. 1. Joh. 3:3: „Kui Ta saab awalikuts saanud, peame Tema sarnased olema. Ja igaiks, kellel seesinane lootus on Tema peale, jee puhastab ennast, nõnda kui Tema puhast on.“ See on aste, mis jumalalastele on määratud. Kes Jeesuse peale waatawad, need hakkawad ennast puhastama. Üks samm on pühitus, teine — puhastus, kolmas (Kol. 3:3) sest Teie olete furrnud, ja Teie elu on warjule pandud Kristusega Jumalas. Siis hakkab wainne sifemine elu, furrnud ja elaw elu.

Neist kohtadest saame aru, et siin ei wõi enam üles tõusta waletamine, abielurikkumine ja tapmine. Wil. 2:5: „Seesamasugune meel olgu Teis, mis Kristuses Jeesuses ka oli.“ See on järgmine samm. Seal tuleb ka uus meel. Meie elu just kui wahetatafse ära. Meie sureme, et Jeesus wõiks elada 2. Kor. 4:10—11). Kui meie nüüd tõesti ofjad oleme Jeesuses, siis ei wõi meie niisugust wilja fanda, mida käf keelab.

Wõrdleme nüüd liha läbi rammutuks tehtud käfku selle sügawa, uue seaduse mõttega, siis saame hoopis teise, täielikuma pildi käfu ja armu kohta.

Kas on wastkohti piiblis?

Frithjof Hellmanni järele P. S.

A. — Kus sa oled olnud, armas sõber, et nõnda piibel kaenla all kõnnid?

B. — Olin mõnede sõprade ringis, kus pidasime wäikesel piiblitunni. Imelik, kuidas korrapärane piibliuurimine toob tõsist õnnistust nii südamele, kui mõistusele.

A. — Seda on mul raske käsitada. Olen mi-

nagi lugenud läbi piibli wähemalt 3 korda kaanest kaande, kuid ei ole mingit kasu sellest saanud, nagu sa kiidad; wastupidi, kohtasin piiblis niipalju wõimatust ja rumalust, et tahtmise seda lugedagi päris kaotasin. Ei saa teda seepärast ka jumalikuks raamatuks pidada.

B. — Kurb küll kuulda seda sinu juust, kuid olen kindel, et sa pole uurinud, vaid ainult pealiskaudselt lugenud eelarvamistega ja arvustava meelega. On küll raskusi piiblis. Peetrus ütleb mõnest oma kogemusest kirjutades järgmiselt: „Tõepoolest tema (Pauluse) kirjades on mõnda raskesti arusaadavat, mida õppimata ja kinnitamata hinged pahasti ära seletavad, otsekui muudki kirjad, oma eneste hukkaamiseks“ (2. Peetr. 3 : 16).

A. — Olgu nii, kuid ega sa ometi saa salata, et piibel kubiseb wahtkohadest. Wõin kas praegu siin tõendada, et asjalugu nii on.

B. — Eraldades piiblisalmid nende õigesti ühendusest teistega, võidakse esitada võimatusi ja wahtkohti lõpmatuseni. Niimoodi võiksime ka piibel käes tõendada, et on õige paluda saatanat (Matt. 4 : 9), et kurjus tuleb Jumalast (Jer. nut. 3 : 38) jne. Kuid lasse kiri seletada kirja ja uuri piiblit usus, alanduses ja palwes ning pea märkad, et wastukäiwad kohad on ainult näilikkud.

A. — Tähendasid, et kiri seletab kirja, kuid minu käsituse järele on piiblis kiri kirja vastu. Ei või sinna midagi parata, kuid piiblis on üht kui teist, mis mõistust haawab.

B. — See on eksitus, armas sõber, mingi asi seal ei haawa mõistust, kuid leidub küll palju, mis käib üle mõistuse. On ju olemas palju asju maailmas, mida me ei mõista, ja siiski usume. Laskem see seadus walitseda ka piibli juhtes.

A. — Ja, tunnen juba usklikkude lõõksõna selles küsimuses. Nad ütlevad aina: „Usu, ainult usu!“ Kuid mõtleja inimene peab arvustama, mis piiblit lugedes tundub wastukäiwana.

B. — Sul on õigus. Küll piibli „õmblused“ peawad kontrolli wälja. Kuid pead ikka meeles pidama, et kirja ei või aru saada oma usu arwel. „Usu läbi mõistame — — —“ (Heebr. 11 : 3). Ei aita, et oled maid usundeid harrastanud. Sina pead tulema elawale usule Jeesuse Kristuse ja Tema poole pöörma, waht sellel teel raskused harilikult selginewad. See puudutab ka juute. „Weel tänapäew, kui Mooselt loetakse, seisab kate nende südameil, sest ainult Kristuses see kaob.“ (2. Kor. 3 : 15, 16.)

A. — Sina tahad wabaneda minu wastuwäiteist ette kirjutades kindlaid tingimusi. Wõin siiski tõsi- asjas näidata sulle, et wahtkohad püsiwad muutma- tuina hoolimata minu usust ja palweist.

B. — Ehk küll üldse ei ole waimustust waidle- miseks põiklewate hingedega kõiksuguseist erilistest küsimustest, tahan siiski kunagi jöbiwal ajal anda võimaluse esitada sinu näilikkud wahtkohad ja katsun Jumala abil öiendada sinu wäärkäsitused ja was- tata su wäiteile. Mõtle niikaua neid sõnu: „Mis weel on warjatud, see kuulub Issandale, meie Ju- malale, kuid mis on ilmutatud, kuulub meile ja meie lastele.“

A. — Et oled lubanud selgitada neid wahtkohti, millest olen leidnud piiblis, küsin kõigepealt, kui- das seletad järgmised kirjakohtad: „Õigi on Issand kõigile, kes Teda appi hüüawad, kes Teda tões appi hüüawad“ (Psalml 145 : 18). „Miks seisad sa Je-

hooma nii kaugel ja seisad warjul sel ajal, kui kit- jas käes?“ (Psalml 10 : 1).

B. — Et Taawet kaebab Issanda ees, ehk küll sugugi mitte Issanda vastu, milgi kombel ei tun- nista Jumala tohtmatust aitamiseks. Samas pea- tikis ta ülistab Jumala aitamist. Abi wiibimine ei ole sama, mis abi keelamine.

A. — Kuid mis ütled sa Jumala õigusest? Lu- gedes 5. Moos. 32 : 4 kuuleme: „Jumal on ustaw ja ilma kõwerufeta; õige ja õiglane on ta“ ja jälle Matt. 13 : 12: „Sest kellel on, sellele peab antama ja temal peab küll olema; aga kellel ei ole, sellelt peab ka seeqi ära wõetama, mis temal on.“

B. — Wiimaks tähendatud piiblikohas räägib Issand Jeesus erilistelt waimlistest wõimetest. „Teile on antud mõista taemariigi saladusi, kuid neile ep ole mitte antud.“ Selge, et on, tahaksin öelda, la- hutaw arm, ja siiski on arm suur kõigile. Kui hästi ei tarwita võimalust, meelelisi wõi waimlisi wõimeid, siis need nürinewad ehk kaowad hoopis. Wastu- pidi, tugew saab tugewamaks, kui ta oma jõudu har- jutab. On päris õige ja loomulik, et põllumees kõr- waldab ametist majapidaja, kui see ei püüa oma ifanda kasu. Waata Luuk. 19 : 20—27.

A. — Märkan küll nüüd, et see kirjakoht loe- tuna õiges ühenduses on õige kerge aru saada. Näi- tab ju elukogemuski sagedasti, et rikas rikastub ikka enam ja waene saab waefemaks.

B. — Mis waesuse puutub, siis on küll see sa- geli oma nõutatud, kuid Issand ei unusta ka mitte wiletjat (Mark. 10 : 31). Ja kindel on, „et jumala- riigi kepp on õiguse kepp“ (Heebr. 1 : 8).

A. — Kas oled tähele pannud, et Psalml 7 : 12 öel- dakse: Jumal wihastawat igapäew ja ometi on Jo- hannes oma esimeses kirjas 4 : 8 kirjutatud, et „Ju- mal on armastus“.

B. — Uskmatud wäga sageli wäidawad, et Ju- mal on armastufeta. Tehes Jumala tahtmise vastu nad siiski nõuawad Jumalalt armastust. Kus leiad riiki, mis rõõnu tunneks kuritegudest? Kuna inime- sed igapäew teewad pattu, siis ka Jumal igapäew wihastab, kuid ta armastab patuseid ja tahab päästa neid pattudest (Joh. 3 : 16).

A. — Tead ju, et on kirjutatud (Jer. 13 : 14): „Mina ei halasta“ ja (Jak. 5 : 11), et „Issandal on wäga härras ja hale süda.“

B. — Õige Jumal ei wõi olla halastaja kahet- sematusesele, kuid kõige selle juures peab Issand „ki- bedasti nutma“ (Jer. 13 : 17).

A. — Ehk küll ei ole mõinud mind weendumi- sele mita kõigi oma seletustega, siiski märkan küll, et on üht kui teist, mis on võimalik seletada. Sel- legi pärast on mul weel suur hulk küsimusi, misju- guseid pead mulle seletama.

B. — „Do, teie mõistmatud ja südamesti pikalda- sed kõike seda uskuma, mis prohweitid on rääkinud“ (Luuk. 24 : 25). Jumalaga!

A. — Lugesed loomislugu 1. Moos. 1 : 25—28 jaab käsituse, et inimene loodi waht elajate järele, kuid lugesed 1. Moos. 2 : 5—19 tundub wastupidi- selt. Mis on õige?

ajaloolise, geniaalse riigimehena tuntakse teda Inglisemaal kui tõsist usumeest ja pühapäevafuulitegelast. Ja see annab tunnistust, et siin uueelu hinnatakse.

Varsti leiame ka David Livingstone'i matuспага üles. Edasi liikudes tabame paljusid tuttavaid nimesid riigimeeste, sõjaväeülemate, luuletajate, usumeeste jne. ridades. Siia on maetud ka kuuljad metodismi alustajad C. ja J. Wesley'd ja laulja Jenny Lind. Wirstide ja turingate houad on omaette wõlvisitlikudes. Maria Stuart, Elizabethi, Cromwelli ja paljude teiste kiristude juures peatudes weerewad waimu silme eest mööda elawaina nood ajaloolised isikud ja epohhid.

St. Pauli katedraal on üks suurimaid kirikuid maailmas — 500 j. pikk ja 118 j. lai. Suhtumise minema sisse jumalateenistuse ajal ja sellega oli võimalus wähe jälgida Inglise riigikiriku jumalateenistuse worme, mis sarnanevad mitmeti katoliku omile. Mitmed ilusad maalid on siin. Eraldi filmatorfaw „Koputaja Kristus“, suurepärase wärwide kui ka meeleolu poolest.

Tower on wanaaegne kindlus ja loss mitmete tornidega kivihoitus, mis praegu wanglana tarwitatakse ja arsenalina. Rahjuks jäi see meil seest nägemata hiljaksjäämise tõttu.

Pühapäew Londonis.

Kuna konverents neljapäewal 16. juulil algas ja 21. juulini kestis, tuli meil ka üks pühapäew Londonis üle elada. See on asi, mis wäärib tähelepanu. Nagu paljud ehk juba teawad, peetakse pühapäewa pühitsemist Inglisemaal juures aus. Sel päewal walitseb harilikult ärielu müra-kära asemel rahu ja waitus igalpool. Minult kaks korda päewas enne lõunat ja pärast lõunat on aeg, kus inimesi näeb suuremal hulgal liikumas kirikusseminekul. Siiski on wiimase ajal wähe loumaks jäänud pühapäewa pühitsemine.

Juba laupäewasel koosolekul paluti kõiki konverentsi liikmeid mitte sõita omnibusel — wana Inglise pühapäewa põhimõtte järele. Ka lõunajõõgi eest paluti muretseada, sest sel puhul on jõõgimajad suletud.

Muretsemine siis omale toidumaterjali lõunaks, kuna hommiku- ja õhtujõõd, nagu harilikult, Kristallpalees oli korraldatud.

Hommikul oli palwetund, millal kõneles India misjonär W:m. Carey. Pärast hommikusõõki oli võimalus igalühel minna mõnesse lähemasse kirikusse. Meie w. Marleha wiibimine hommiku pooltel kodus ja lähime wast pärast lõunat Spurgeoni Tabernakeli koosolekule. Suur uudishimu näha seda paika, kus mainitud kuulus

filme ees mitmekordsete rõdudega, awar juur owaalne saal, mille teisel pool otjas kõneleja paik oli ja poodium laulukoorile. Kogu saali ehitus oma puhtuse ja kenadusega jättis hea mulje. Varsti ilmus ka hallipaine jutlustaja ühes diakonidega ja algas koosolek. Wiituhande istepaigaga ruum kogus peagi rahwast täis, mis tunnistust andis, et Spurgeonil tohane järele-tulija on. Siin ta siis kuulutati elusõna oma kuuljatele! mõtlen ja kujutlen Spurgeoni kõneleja paigal.

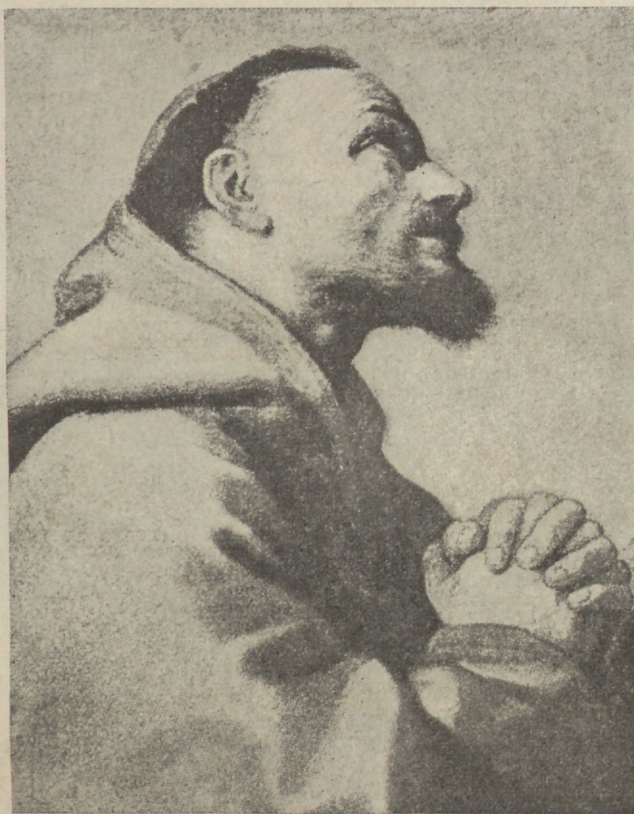
Koosolek on hea, kõne elaw. Palju lauldakse enne kõnet. Laulukoorid peene trüfika, kontrastina meie wanaaegsele formaadile ja trüfike, mida pimegi peaks lugeda wõima. Ka laulukoor laulis mõned laulud. Meie tagasi jõõdnud Tabernakelist Kristallpaleesse oli juba õhtune waba koosolek Kristallpalee aias alanud. Saime ainult lõpuosa näha. Rahwast oli tuhandeid koos. Oleks wõinud kahes kohas koosolekuid pidada, et kõik oleksid saanud kuulda, ainult osa inimesi said koosolekut jälgida. Koosoleku lõpul algas wiimane sadama ja pea walguis laiali mitmetuhandeline rahwarparw.

Õhtujõõgi ajal hakasid kangusest kajama õudsed müristused, mis ifka lähenevad. Õhtu hämaruses sähwisid aina sagedamaks minewad walgud, walgustades tummalisel toonil ruumi. Kord-korral õhwardamaks muutusid lõõgid, panes pörisema klaasid, ja wärisema mitmege jüdamed, sünnitades õudust inimeshingedes. Millal ja mislugune on see lõõk, mis tabab Kristallpaleed? Kuid Ja warjamisel jäi tulemata. Kana weel sadas ägedat wiimast ja sähwis õudne walguis, millele jälgis müristamine, kui sõjaväehulkade tormijooks

ja tuhandete wanrite mürin. Lõpuks siiski uinuwime oma ajemel teadmises, et meie elu on warjatud Jumalas, kes waljusidki juhib. Ifka on mind troostinud see, et ma ei tea ühtki juhust, kus teegi jumalalaps oleks walgu läbi surma saanud. Eks ole auline!

3 w i i m a s t konverentsi päewa.

Kõigil neil päewadel peab hommikusi waikeid tunde tuntud jumalamees ja wai-

Asstisi Franz,

kelle jurmast 3. oktoobril möõdus 700 aastat. Itaalias, tema kodulinnas Asstisis pühitseti seda päewa suurte pidustustega. Pikemalt tema eluloo kohta on „Noorte Elus“ 1924., 1925. ja 1926. aastakäitides.

jumalamees on töõtanud, fundis meid sinna minema. Tuli siiski sõita omnibusel, sellega üle astuda Inglise traditsioonidest. Maa oli ju wäga pikk jalakäimiseks — juures Londonis. Omnibus peatus maja ees, mis suurte treppide ja sammastituga fassaadiga sarnanes kreeka templile. — See ongi „Tabernakel“. Ei olnud sugugi sarnasena teda omale ette kujutanud. Wälispidi nõigene nagu kõik Londoni majad. Õtustajime minna rõdule. Sisse jõõdes awanes meie

mult kirjanik Dr. F. B. Meyer. Tõine annab aart wanake, walge peaga, üle 80 a. jalkab weel ainult istudes kõnelda. Kannab jügawaid mõtteid efile pääwateemi kohajelt. Hoolimata kõrgest wanadusest, jutlustab ta iga pühapäew omas „Kristuse kirikus“ ja teeb weel wabel reiegi.

Esmaspä. Üldteemiks on: Kristuse kutse maailma noorfoole: Tule! (The Call of Christ to the Youth of the World: Come!) Kõigil juuremail koosolekul jaadab laule suurel orelil kuulus organist Allan Brown ja laulu juhatab rev. Carey Bonner.

1/2 11 algab rahwaste esindajate terwituskooles, mille awab Dr. Clark ja juhatab end. Euroopa liidu president John Pollock. Tähestiku järele tututakse rahwad üles. Terwituste äraandja astub oma rahwustipuga üles poodiunni, ütleb terwitust andes 3-minutilises kõnes lähikese ülewaate oma maa C. E. tööst. Üle 30 rahwuse on esindatud konverentsil kõigist maailma kaartest. Ameerikast on üldse tulnud 700, Saksast üle 100, Indiasit paar musta meest, samuti Jamaika saarelt neeger, sealse C. E. laste kindral-sekretär ja lehetoimetaja, siis esindajaid Austraaliast ja Egiptusest jne. Siinast esindajaid pole tulnud — terwitawad telegrammiga. Meie Eesti poolt ütleb ter-

witust Joh. Wähner ja Soome poolt P. Uttila.

Dhust koosolekut juhatab Londoni Lordipiiskop kõneldes rahuaateist. Pärast teda kõnelewad weel mõned teised kõnelejad Ameerikast, Londonist ja Sotimaalt.

Teisipäewaks on pääwateemiks: Kristuse ülestutse maailma noorfoole: Jälgi! Jällegi juhatab hommikut waikset tundi F. B. Meyer. Hommikuel koosolekul, mis nagu kõik lauluriftalt algab, kõneleb Dr. Cory Ühisriikidest ja lõpuks kuulus Inglise riigimees, sõjaaegne peaminister Dawid Lloyd George teemil: „Maailma noorjugu rahule ja heatahtele.“ Olles wiimase aja parimaist kõnemeestest täitab ta oma ainet elawalt ja mõjuwalt näidates sõdade tekkimise põhjust, nende halbust ja nende arahoidmise võimalust. Suwiga jälgib publik kõnet, mis raadio kaudu kogu maailmale laiali saadetakse.

Pärastlõunaseil koosolekul kõnelewad Dr. Czja Budapestist, James Kelly Glasgowist, Dr. Francis Clark ja Austraalia liidu juhataja rev. C. F. Dyson. Wiimasel koosolekul ametawad Austraalia C. E. lased kingitust Clarkidele, mille eest õnnelikud wanakeled tänawad. Omas kõnes puudutab Dr. Clark ka Tallinnas peetud Rajariikide konverentsi ja toob terwitust sealt.

Kõnab wiimane konverentsi päew. Miin! on selle päewa hüüe maailma noorfoole. Hommikuel koosolekul esineb jällegi üks Inglise suurmehest — end. peaminister Ramsay MacDonald, keda tuntakse wäga siglale ja tõsi mehena. Ta juhatab üe koosolekut. Ta wälimus on lihtne, pill tõsi, kuid siiski sümpaatne; kõneleb lihtselt, kuid mõjuwalt.

Jumalagajatu-koosolekut juhatab F. E. Clark. Sellel koosolekul on delegaadid maa-de järele grupeeritud. Iga rahwus peab kas ühise lähikese lauluga, ehk mõne sõnaga esindaja läbi oma wiimased muljed ja soowid wäljendama. Meie looinguts oli tol koosolekul: Minu rõõm surmani Tallele wõita hingi! Uttila laulab soololaulu. Kui on weel üks kõne ära kuulatud, õnnistab Clark konverentsi ja lõpetab palwega. Lõpuks laudatakse meilegi nii wäga tuntud jumalagajatulaul: Jumalaga, kuni näeme weel! mille juures ütsteise kätepi kinni hoitakse.

Peale nende suuremate koosolekute oli weel mitmesuguseid wähemaid lõunawaheajul, muu seas ka Euroopa kontinendi C. E. laste kooswiibimine, misjugu juhatast past. Sawin Schweitfist.

(Järgneb.)

Laewal.

K. Sinik.

Kaugeneb sadam. Saatjad ja nende lehwiwad taskurätid sulawad ühte, segaseks, halliks massiks.

Rand waid püsib weel kitsa ribana silmapiiril, wiimaks kaob seegi.

Ainult wilkuw majakatuli saadab nagu wiimaseid terwitusi üle mustawate lainete. Toetudes laewa reelingule jälgin häda wirwendawat helki, kuna kummalised mõtted on wallanud mind.

Suursugusena lajutab end sügisöö üle mere.

Wiltune kuusirp mõnab laineile laia tuhm-kuldse wöödi — müstilise tee, mis näib wiiwat kaugele saladuslikku ilma.

Segawana õo suurepärases ilus kostab laewapingilt reisijate wali norskamine, äratades tahtmatult wastikustunde.

Äsja weel jutustasid ja naersid nood inimesed, sõid wastikult matsutades, nüüd nad magawad, ilma et midagi aimaksid õo ilust. Nad ei tahagi sest midagi teada; neil jätkub sest, et sööwad, joowad, heidawad labast nalja ja magawad. Mil-leks te õieti elate ilmas? Kas olete juba kord esitanud endale too küsimuse? Wõi mõtlete, et seda teada, polegi olulise tähtsusega?

Ma küsiksin teilt seda, ent teie, — magate ju?

Wõlutuna sügisöö ilust olen wist kaua seisnud mõttes, ei ole ka märganud, et keegi mu kõrwale on astunud; nüüd nagu tundes endal teise pilku waatan üles.

Kuu kahwatu paiste lubab näha kõrgete põsenukkidega intelligentset nägu, huulil irooniline naerumuie. „Wabandage“, ütles too kokkupan-dawat laewatooli lähemale lükates, „teie wist olete

kauasest seismisest wäsinud, ehk tohin Teile istet pakkuda?“

Hääleski tal irooniline nüanss — see äratab mus huwi ta wastu. Eks waatame inimest, kes arwab endal olewat õiguse kõige üle ironiseerida.

Sellised inimesed on ju wäga huwitawad, ehkki ei tahaks olla nende iroonia objektiks.

Pea sobib meilgi jutt, sest reisul olles tuntakse end teatud määral nagu ühe pere liikmena, kuna mu kaaslane oskab, selles pole ma eksinud, wäga huwitawalt westelda. Ma kuulan waid, waheldi silmitsedes teda.

Tal on ilmekas nägu wäsinud waatega, hallid silmad, millede wäljalõige mongooli tüüpi meelde tuletab.

Räägib mulle oma lapsepõlwest, kuis ta wäikese poisina päewad, tihti ka ööd, merel weetnud omaste suureks hirmuks. „Suureks saades pidi minuist kalur saama; nende kõrged säärsaapad ja tõsine näoilme äratasid mus alati aukartuse, selliseks tahtsin ka mina saada kord.“

„Imelik, ka minul oli see soow lapsena, ja palju ma nutsin, kui mulle seletati, et tüdrukud kaluriks ei kõlba,“ ütlen omagi lapsepõlwe meelde tuletades. „Kuid, miks ei saanud Teist kalurit?“ küsin, sest noormehe intelligentne olek laseb aimata temas hoopis muud.

„Elu purustab unistused,“ wastab ta koomilis-tõsiselt, „alistudes paratamata saatusele pidi minust saama ajakirjanik. See toob endaga tindi-poti ja sullepa, mis hoopis luulewaesem kui weesaapad ja tõsine kaluriilme.“ —

„Kahju, weesaapad ja tõsine ilme oleks Teile suurepäraselt sobinud.“

Jutt pöördub tõsisemaile asjule. Räägime kirjandusest ja kirjanikkudest. Mitmed noist tunneb ta isiklikult, see tõstab mu silmis aina ta väärtust.

„Kardan, et tunneksite pettunud, isiklikult tutvunedes kirjanikkudega, sest lähedalt waadatuna kaob oreool, mida nende töid lugedes luulelend neile on ümber pununud.“

„Oo, mina arwan, et wõib kirjanikku tunda kohe esimesest pilgust, ütlen weendunult, siis aga tuleb mulle meelde, kuis olin pettunud, nähes esimest korda Gabriel d'Annunzio pilti. Olin toda kirjanikku tema tööde esteetilise ilu pärast endale hoopis teistsugusena kujutelnud. „On aga ka juhuseid, kus mõni kirjanik ületab ettekujutusegi enesest, sest et on omas isikus weelgi suurepärasem kui tõis.“

„Kuidas omandasite siis sarnase waate wõi usu igawesse ellu?“ küsib ajakirjanik äkki tõsisemuutunud häälel.

„Omandasin ta elu raskeimal tunnil, siis kui kõik, millele olin toetunud, kokku warises, kui kõik, mis mulle seni kullana oli hiilanud, oma sära kaotas, ja mu hing ahastas nimetus piinas paludes Jumalat, et halastaks mu peale. See oli samuti sügisööl merel, kui saabus rahu mu hinge, ja tollest ajast püsin waid usu najal ilmas.“

Ta kuulab tähele pannes, kadunud on irooniline ilme andes aset walulikule kurbusjoonele näol.

„Olen seda ka kogenud kord,“ ütleb siis, hääles nukrus, „see oli mu üsna warajases noorus, ent hiljemini kadus kõik elukeerisesse. Tollest ajast olen elanud Jumalata ilmas.“

„Kas olete aga õnnelik Jumalata?“ küsin ma, ja kui ta ei wasta midagi, jätkan: „Teie pole õn-

Üteilmliku C. E. konwerentsi esindajad Inglise C. E. puhkekodus Conway's Põhja-Wales'is. Ülal pahemas nurgas on Eesti esindajad.

„Ja, aga õige harwa.“

Hetkeks tekkinud waikust segab ainult laewamasinate rütmiline müra.

Mu käesolewast lillekimbust libiseb walge aster üle laewa ääre, ühe wiwuga weekeeru kadudes.

„Nii kaob inimelu igawikumerre — nirwaanasse,“ ütleb mu kaaslane jälgides lille kadu.

„Miks arwate, et kaob inimelu igawikku?“ küsin tasa, „eks ole see samuti näiline, kui näiteks lille kadu weekeeru. Looduses ei kao ju tõepoolest ainuski aatom, kuju muutub waid, kuna aine alati alles jääb. Nii on see ka inimesega, kes küll näiliselt kaob, kuid ometi peab ta elama igawestes aegades.“

„Seda usute Teie?“ hääles irooniline imestus.

„Kui ma seda ei usuks, ei maksaks ju eladagi“ — ütlen tõsiselt, „mis on siis elus õieti nii kõitwat, et see tasuks waewad ja kannatused, mil-liseid leidub maises elus nii ohtralt.“

nelik, seda wõib järeldada Te waikimisest. On ka arusaadaw see. Hing, mis on alguse saanud Jumalalt, kipub sinna tagasi; ta ei waiki enne, kui see nägematu katkenud side jälle uuesti sõlmitakse, s. o. kui inimene elab läbi pattude-andeksandmise. Siis waid saabub rahu — ja õnn.“

„Raske waid uskuda seda kõike,“ ütleb ajakirjanik ohtes, „õnnelikud inimesed, kes wõiwad seda!“ — Palju weel rääkisime tol ööl, najatudes laewa reelingule, pilgud tuhmkuuldsel teel, mida manas esile kahwatu kuusirp, ja mis jooksis sãrawa wöödina piki üle lainete.

„Olen otsinud rahu ilmast, andudes lõbudele ja lihtsalt oma enese tujudele, olen tõsisemal ajal otsinud kunstist, kirjandusest ja mitmesuguseilt teadusaladelt, katsunud saawutada sisemist rahuldustunnet, ent wõimatu see. Püüdsin elada mittemidagi mõeldes, wõttes elu nii kui ta just on, — ent ikka kõiges suur mõttetus ja pettu-

mustunne. Isegi mõtted wabasurma üle on mind tihti wallanud,“ jutustas ajakirjanik ja kuuldes kõike seda tundsin temaga kaasa.

Püüdsin rääkida talle rahust, mis on wallanud mind tollest ajast, kui andestati mulle mu patud, et ka tema wõib leida selle, kui aga palub . . . Ah, nii kahju oli mul tollest hingest, mis otsis ja eksiteid rändas.

Juba kahwatusid tähed, sest hommik lähenes. Ikka katkendilisemaks muutus me jutt, sest wäsimus waldas mind wastupanemata wael. Mässisin end tugewamini rätikusse, ja wägisi wajusid silmad kinni — hetkega unustasin oma ümbruse ja enese.

Kui ärkasin, oli juba walge. Linn oli ka juba lähedal, warsti pidime sadamasse jõudma.

Tundsin endal olewat sooja ja mõnusa. Alles nüüd märkasin, et keegi oli mind katnud sooja reisutekiga.

Mu kaaslane seisis ikka samas poosis reelingu ääres; nüüd nähes, et ma üles olin ärganud, astus mu juurde.

„Tere hommikut,“ ütlesin rõõmsalt, „Teie wist hoolitsesite mu eest, muidu oleksin ära külmanud.“

„Olen õnnelik, et sain Teid aidata.“

Ta püsis ikka weel tõsisena, nagu oleks juurelnud mõne lahendamata probleemi kallal. Ei olnud mahti enam temaga rääkida, sest juba kõlas kõrwlukustaw wile — laew sõitis sadamasse. Kaldal wiibutas keegi mulle käega — nägin, et mulle oldi wastu tuldud.

Haud hinges.

Kohkudes seisin ma lahtise haua ees
Küsid: mida matma jälle pean selle sees?
Issand, millele mu sees surm on määratud osa —
Kui täidetaks haud mullaga ääre tasa?!
Kohkudes seisan ja küsid waatan hauda —
Mu südames peksab, kui taoks seal wasarad rauda . . .
Sügaw on haud! Nii õudne ta süle!
Kas kuidagi ma ei pääse siit üle? —
Oh ei, oh ei! Waid sisse wiib tee,
läbi südamewewere ja silmawee! . . .
— Nüüd astun . . . Mu ees on süngelt pime; —
Sest hüüan Jeesus waikselt Su nime! — —
Et kardan, wõta kinni mu käest;
Siis julgust saan Su ülestõusmisewäest!!
Nii raske tee! . . . Kas weel enam alla?
Kas sügawam weel tuleb edasi minna? —

Siis lähen . . . olgugi õudne ja kole,
Heitku surmawarjud mu isiku üle;
Olgu hauas nii külm ja lõpmata pime —
Weel surmas on elu — on suurim ime! . . .

* * *

Mida kaua küll hoidsin, suri mu sees,
Kuigi südamewalus ja silmawees. — —
Nüüd langes põrmu mullane wara
Ja pimedal ööl sai maetud ka ära . . . —
Nüüd hinges on haud ja ristide read,
Neid waadeldes kummardan sügawalt pead . . .
Mul surnud on wõõrad, neist mälestus pime —
Ma tunnen, Jeesus, üksnes Su nime!!
— Millele surm on Issandast määratud osa,
Selle üle täidetakse haud mullaga ääre tasa . . .
M. Krimm.

Hans Nielsen Hauge.

Katkend suure Norra äratusmehe eluloost.
Soome keelest P. Sink.

Oli pühapäew.

Ühes Friedrichstadi kõrwalisel tänawal asuwas wäikeses majas oli rõõmu ja elu. Laua ääres istus kolm, neli meest kaarte löömas, kuna paar meest seisid pealt waadates.

„Löö wälja nüüd, Kristen,“ ütles see, kes istus laua otsas; mees oli sõdurimundris, müts kuklas.

Kristen Gleng löi esile. Wastu lauda löödi ja kirudes jätkati mängu. Kristen Gleng wõitis ja löi wiimase kaardi mürtsuga lauale.

Siis tõmbas ta kahekillingise ja kolmekillingise raha omale ja muigas, ning oma taga seiswa poole pöördes ütles ta:

„No tule nüüd seltsi, poiss. Siin wõib raha teenida!“

Ta ei saanud wastust.

Tagaseisja naeratas waid waikselt.

„Wõib raha teenida,“ — kordasid paar teist ja muigasid.

„Nii jah — saab see, kes wõidab,“ ütles keegi kolmas.

„Mina wõidan kindlasti,“ ütles Kristen Gleng ja kogus kaardid kokku.

„Tule ometi kaasa mängima, poiss; rahateenimine oleks sulle wäga tarwis.“

Gleng pööris jälle seisja poole.

See oli laiaõlaline, tugew mees, kel olid rusked juuksed, sinised, peaaegu unistawad silmad ja hää, mis samal ajal oli nii tugew kui pehme.

„Ei — mina ei mängi kaarte,“ wastas ta.

Too oli Hans Hauge, kes rääkis.

Kristen Gleng muigas: „Sina ei saa sellega õndsaks.“

Hans Nielsen Hauge ei wastanud kohe. Wõeti taas kaardid esile ja jagati igäuhele.

„Too Hans on püha,“ ütles keegi.

„Ei sugugi,“ asjalugu polegi nii hea,“ ütles ta waikselt.

„Ei sina proua Kruse juures selleks pääse, ehk ei tea, kuidas küll loeksid!“ ütles Kristen Gleng.

„Löö lauale!“

Ja jälle mängiti.

Seda korda Kristen Gleng ei võitnud. Ta lõi kirudes kaardid lauale ja maksis.

„Waata nüüd,“ ütles Hans Nielsen Hauge waikselt ta tooli taga. „Nüüd ju kuriwaim wiis kõik.“

Kristen Gleng pööris toolil. „Pea kinni oma neetud sõnad,“ karjus ta.

Hans Nielsen Hauge nägu lõi punaseks. „Mina olen küll wait, kui aga sina jätab wandumise,“ wastas ta.

Kristen Gleng lõi uuesti kaardid auale. „Mina teen nii, kuidas tahan,“ wastas ta.

Hans Hauge silmad wälkusid.

„Kas oled kindel selles?“ küsis ta.

Kristen Gleng naeris ja lõi trumbi lauale. „Olen, Jumala eest olen,“ kirus ta.

Hans Nielsen oli wähe aega wait, kuid pea jätkas ta taas.

„Wõiks ka ju juhtuda, et lõpuks kõik läheks nii, kuidas Jumal tahab,“ ütles ta.

Kristen Gleng pööris ümber. „Mis Jumalal sellega tegemist on?“ küsis ta korraga. Hans Hauge waatas talle terawalt silmi. „Seda saad kindlasti kord näha,“ wastas ta julgesti.

Nüüd löödi wiimane kaart lauale. Kristen Gleng wõitis. Taas sai ta killingid enesele.

„Waata nüüd, kuriwaim tõi jälle kõik tagasi!“ pilkas ta. Hans Nielsen Hauge pööris end ära. „Kui see aga ainult ei wiiks lõpuks kõik,“ ütles ta.

„Sinu mõistust, — just nii“, osatas Kristen Gleng. „Sina loed end warsti hulluks, Hans — seda kõik ütlewad!“

Hans Nielsen naeratas.

„Pole uskuda, et Jumala sõna teeks inimese lolliks, sõna, mis waid hoiab inimest selles, mis hea on. Ennemini wõin uskuda, et see teeb targaks ja mõistlikuks, nii et sellest õpib seda, mis on tõsiseks kasuks siin ja tulewikus. Ei, Kristen Gleng — sina mängid ja jood mõistuse iseeneselt. Nii on käinud mitmel teisel enne sind ja käib weelgi.“

Kristen naeris waljult.

„Mis sina ka sellest tead?“

Kaardid jäid laual puutumata. „Tean paljugi sellest,“ wastas Hans Nielsen Hauge. „Loe piiblit nii kui mina, nii saad ehk sinagi midagi teada!“ Ta ütles seda nii tasaselt, et toas sündis waikus.

Kristen Gleng tõusis üles.

„Mida rohkem inimene loeb, seda vähem ta mõistab — ja seepärast on parim jätta seda tege-mata,“ wastas ta.

„Mõni on seesugusest saanud wähe napakaks,“ tõgas wähele keegi teine. Hans Nielsen seisis ja waatas oma ette.

„Wõib ka nii olla,“ wastas ta. „Jumala sõna on kaheterane mõök kas surmaks ehk päästmiseks.“

„Siis on parim seda mitte lugeda,“ ütles Kristen Gleng. „Kui loed, pead wastutama selle põhjal, mida oled lugenud, — parem on ju siis olla seesuguse waese patusena, kui mina olen — kes pole ei püha ega kirjatark — ja kes on waid seesugune, kel-leks Jumal ta on loonud.“

Ta läks kaugemale ja istus woodi serwale.

„Ei sugugi nii — ei keegi wõi Jumalat süüdistada,“ wastas Hans Nielsen Hauge.

„Keda siis süüdistada?“ Kristen Gleng naeratas ja wõttis esile wiuli mõnedest rätikuist. „Iseennast, Kristen,“ ütles Hans Nielsen tõsiselt.

Kristen Gleng näppis wiuli keeli. „Ega keegi ole iseen-nast teinud,“ ütles ta.

Hans Nielsen waatas ta peale kaua. „Palju oleme pärinud, kuid rohkem oleme siiski ise teinud, Kristen — nii just sellestki, mis kuri on.“ Ta rääkis mureliselt. Kristen Gleng hakkas mängima pöörast tantsulugu, kuid jättis äkki pooleli. „Ei ole põhjust teha asja pahemaks, kui ta on.“ wastas ta. Siis jätkas ta taas mängu.

Hans Nielsen seisis waikselt ja kuulas. Teised löid kotsadega põrandal takti. Kuid warsti seisatas ta jälle. „Siin ei ole ühtainust tüdrukut,“ hüüdis ta.

„Ei ole põhjust teha asja pahemaks, kui see on,“ ütles Hans Hauge. „Oleks parem katsuda teha seda, mis on hea. Kuid enne peab kahetsema.“

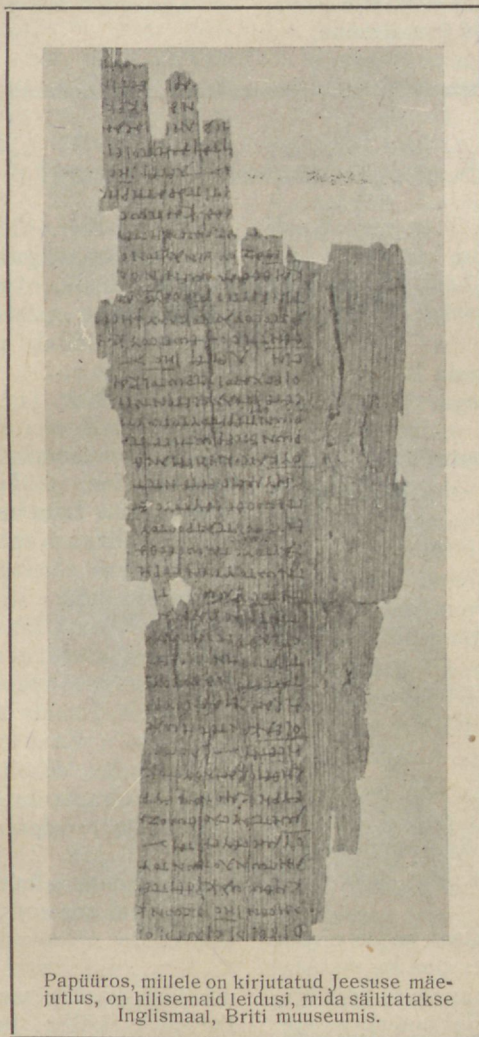
„Pea suu kinni, püha Hans!“ põrutas Kristen Gleng.

Ta mängis jälle. Hans Nielsen waatles teisi. Nad naersid. Siis ütles ta walju häälega, nii et see kuulatas hoolimata mängust:

„Mõttele surma peale, Kristen Gleng!“

Kristen Gleng lõpetas mängu. „Miks nii?“

„Sest et surm wõib tulla.“ Hans Nielsen Hauge rääkis meelewallaga.

Papüüros, millele on kirjutatud Jeesuse mäe-jutlus, on hilisemaid leidusi, mida säilitatakse Inglismaal, Briti muuseumis.

Kristen Gleng naeris tehtud naeru. „Meie kõik peame ju surema.“

Ta vaatles teda. „Kas tahaksid sa nüüd surra?“ Kristen Gleng ei wastanud.

„Mina olen olnud neli korda surma suus,“ jätkas Hans Nielsen. „Mina tean, mis see on.“ Walitses waikus.

„Ei seesugust wõi mõelda, sellest läheb pea segamini,“ ütles Kristen Gleng.

„Kuid just seda peab mõtlema, — muidu läheb halvasti,“ tõendas Hans Nielsen Hauge. „Kas wõid, Kristen, täna õhtul surra — mõtle seda. Siis wõib juhtuda, et sina loeksid jumalasõna, nii kui mina. Head ööd!“

Ta pööris ümber ja lahkus toast.

Rõõmsate meeste keskel sündis hetkeks waikus. Kuuldus wiulinäppimist, kuid mängu enam ei tulnud. Mõningaid sõnu wahetati, kuid keegi ei naernud enam.

Kõik mõtlesid seda, mis Hans Nielsen Hauge oli öelnud surmast, enne kui ta wälja läks.

„Hm! Surra!“ pomises Kristen Gleng ja tõusis üles.

„Surema me peame kõik!“

* * *

Kas „poisipea“ on patt?

Sellesisuline küsimus leidub ühes rootsikeelses waimulikus lehes sissesaadetud küsimuste hulgas, ja 5. Moos. 22: 5; 1. Kor. 11: 6, 15; Rooma 12: 2 ja 1. Joh. 2: 16 põhjal wastab leht sellele küsimusele jaatawalt.

Et ka meil sarnaseid leidub, keda 1. Kor. 11: 6 põhjal, kahjuks küll karmi nimega, usklikkonna häbiplekkideks peame nimetame, ei ole ülearune ka meil selle küsimuse juures peatuda.

Selgitamata on kõigile selge, et selleall tähendatakse naisterahwaste lühikeste juuste kandmist, milline nähtus moodiilmas hiljuti tõusis ja nüüd, kus see mujal raugemas, meil laineid lööb, nagu see harilik nähtus on, et moed, mis mujal kadule juba lähenewad, meil oma kõrguspunktile jõuawad.

Nagu kõik moega kaasaskäiwad nähtused ka teatawal määral ühte osa meie usklikkonnast riidawad, siis ei ole ka see pahe kõigist usklikkudest noortest täiesti kahjutult möödunud.

Millisele seisukohale peaksime aga meie, kui usklikud, selles küsimuses piibli põhjal asuma? Selle küsimuse wastamiseks peatuksin samade kirjakohtade juures, milledega rootsi leht seda küsimust wastab:

1) 5. Moos. 22: 5: „Naisterahwa seljas ei pea meesterahwa riided mitte olema, ei pea ka meesterahwas naisterahwa kuube selga panema; sest igaüks, kes seda teeb, on hirmus Jehoowa, su Jumala meelest.“ Sellest näeme, et naisterahwal meesterahwa wälimuse omandamine, ehk ümberpöörduvalt, Jehoowa meelest hirmus asi on. Teatawasti teeniti ebajumalat Astarott liiderlikemal wiisil naiste poolt meeste riides ja meeste poolt naiste riides. Nii siis on wälimuse wastassoole sarnastumine päritud paganate jälgist ebajumalateenistusest.

2) 1. Kor. 11: 6: „Aga et naisel häbi on juukseid ära lõigates ehk pead paljaks ajades . . .“ Sellest näeme, et uue seaduse mõiste järele juuste äralõikamine naisterahwal häbiasi on ja selle tegemine tõendab piibililiku häbi- ja autunde kaotamist.

3) 1. Kor. 11: 15: „Aga kui naine pikki juukseid kannab, siis on see temale auks, sest pikad juuksed on temale kätte eest antud.“ Sellega mitte rahuldumine, mida Jumal kätteks on annud, on Jumala töö laitmine. Kui mõned juuste äralõikamist sellega wabandawad, et nende juuksed küllalt head ei olewat, siis on see Jumala kingituse üle nurisemine.

4) Rooma 12: 2: „Ja ärge wõtke mitte sellenase maailma sarnased olla; waid muutke endid oma meeleeuendamise läbi, et teie wõiksite katsuda, mis Jumala hea ja meelepäraline ja täis tahtmine on.“ Kas teadlikult wõi alateadlikult püütakse juuste lõikamisega moodi saawutada ja sellega maailmale sarnaneda, mille eest apostel siin hoiatab ja meeleeuendamisele manitseb.

5) 1. Joh. 2: 16: „Sest kõik, mis maailmas on, lihahimu, silmahimu, ja elukõrkus ei ole mitte Isast, waid see on maailmast.“ Need kaks wiimast kirjakohta näitawad meile, et niihästi juuste lõikamine, kui muud ilmamoodide järeleaimamised, mis kuni wastikuseni, katmatuseni lähewad, usklikkudele ei kõlba, Jumalast ei ole, waid maailmast ja nende kohta lisab Johannes järgmises salmis juurde: „Ja maailm läheb hukka ja tema himu; aga kes Jumala tahtmise järele teeb, see jääb igawesti.“ Nii on siis meile neis kirjakohtades näidatud Jumala tahtmine ja maailma tahtmine ning nende mõlemate tagajärjed. Kumba meie walime, see jääb meie igäuhe wabaduseks, kuid kummalegi järgneb oma igawik. „Elukewadest.“

Georg Steinberger.

Ainetel 30 h. S a r o w.

3.

Bern, 3. jaanuar 1904.

Mu armsjad!

Jssanda rohke halastus on mind sel teekonnal saatnud. Tema helde käsi on mu teed korraldanud ja kofkusaamine eile wendade Stockmayeri ja Bettereri, oli wäga tähtis mulle ja teistele, mida igawikus mäletan. Lähemad teated suusõnal. Ma wõin ainult alandudes kummardada ja oma kõrwa pärani lahti hoida, et kuulda, mida Jssand mulle räägib. Ma ei wõi täna enam öelda, nagu kahelja päewa eest: „Ma seisjan pöördepunkti ees!“ Ei, waid täna on juba pööre sündinud ja uus tee seisab selgesti ju täis walgust mu ees, ja mina olen walmis seda käima. Teie küsite: „Kuidas kutsutakse seda uut teed?“ See on tee, mida Jssand mulle wanaaastaõhtul palwetunnis 1. Moos. 35 : 1—6 on näidanud: „Kõik, mis patuist tuleb, samuti ka kõik, mis kaduw on, surma anda. See on ka minu juures täitunud, mis Jakob 5. salmis tegi, ja Jumal on juba hakanud seda tegema, mis salmides 9.—14. seisab kirjutatud. Tänaage ühes minuga!

Wenda Betteri peeti eile kinni Zürichis, nii et ma üksi wend Stockmayeriga siia sõitsin. See oli wäga õnnistatud tee. Täna hommikul oli meil wäike konwerents, kus me tähtsate jumalariigi asjade üle isekeskes wõisime kõnelda, eriti selle üle, kui kaua meie „waiksed päewad“ kestawad. Siis kutsus proua Dändliker mind lõunaks oma juurde, kus ma kohtasin inspektor Rappardi ta ja armast abikaasat ja tundma õppisin armast proua Bagteri Londonist. Kõik oli Jssandast nii heldesti korraldatud. Minu terwis on wiisa paranema. Wõisin möödnud ööl wähe magada, kuid wäga hästi hingata. Homme, esmaspäewal astun teele Juura poole. Tunnen eneses küll pisut kitsikust; aga ma waatan Tema peale, kes mind seda teed on wiinud. Ta katab ja walmistab. Siiski wajän ma teie eestpalweid oma nõrga ihu ja töö pärast, ja ma tean, et teie selles ustawamad olete kui mina. Jssanda õnnistus olgu teiega!“

Juurast tulid siis nädala jookshul üsna rahuldawad teated wenna terwise üle. Sealseil wendadel ja õdedel ei olnud aimu sellest, kui wäga haige kallis wend oli. Ta isegi ei tunnud seda wiimsete päewadeni. Täis usku ja Püha Waimu teenis ta paljusid õnnistuse järele igatsejaid hingi ja ootas suurt wõitu Jeesusele. Sageli ütles ta: „Terwe Juura Jeesusele.“

Alasta waremini oli ta St. Immeris Jssandat tohtinud teenida ewangeeliumi kuulutuse-koosolekul. Wäike tuli süütus orus, milline kandus siis ka Juura mäestikkude ja Chaux d'Abelis ja ümbruskonnas edasi põles. Äksitud hinged ja termed perekonnad ärkasid ja pöörsid Jssanda poole. Nõnda kogunes siis wäike hulgate usklikke hingi, kelledele ta isaks oli, ja keda ta isa kombel armastas ja kellede eest ta ka isana palus ja uskus. Ta tuli sealt ja läks sinna, et wäikest karjakest näha saada ja neid elusõnaga teenida.

Samuti teenis ta ka armsate mennoniidiõdede koosolekul, kes teda armastusega wastu wõtsid ja keda ta wäga armastas. Nii liitunud Juura ja Remismühle

wäga waimusidemetega läbi ja jäid selleks ka pärast armastatud wenna kojuminekut. Ühenduse, mida Jssanda Waim on teinud, ei wõi surmgi katkestada: nad jääwad alles siin maa peal ja pärast seal ülal. Jumalariik siinpool ja jumalariik sealpool on üks, kuuluvad ühtekokku. Wend Steinberger tohtis oma wiimast jõudu Juural Jssanda auks tarwitada.

Remismühles olid wennad-õed siiski natuke mures ja otjastati öde Eliiset teda waatama saata. See sündis laupäewal 9. jaanuaril.

Suure rõõmuga ja armastusega wõeti ta wastu seal ülal wenna ja teiste wendade-õdede pool. Warsti pidi öde nägema, et wend üleloomuliku jõuga töötas, aga siiski walmis oli usus järgmisel nädalal weel jätkama. Pühapäewal oli teenistus talle wäga koormaw. Koosolekute wahetajul pidi ta ifka woodisje heitma. Õhtul sai talle selgeks, et töö oli seks korrats tehtud ja et ta teisipäewal koju peab minema. Esmaspäewa õhtul pidas ta suure tõsidusega lõppkoosoleku Chaux d'Abelis.

Kalli wenna südames elas weel üks aade: nimelt platsile, kus Jssand nõnda ilmutunud, üht maja ehitada jumalariigitöö tarwis. Selle pani ta wendade südamele, enne kui ta ära läks. Tänapäew on juba aade teostatud! Maju on ehitatud, kuhu Jumala rahwas Chaux d'Abelis wõib kokku tulla ja Jssand teeb seda, et paljud tulewad ligi, kes nüüd weel kaugel on.

Pärast seda tuli wend Steinberger de Eliisega tagasi Remismühlesse. Kodureis oli juba üsna raske. Kõju saabunud murdus töötas Jssanda sulane kokku ja algas nüüd raske, aga ka õnnistatud wõitlus- ja kannatusaeg. — Alguses ei mõelnud keegi surma, waid elu peale. See on kõikide Kristusega ristilöödute, surnute ja mahamaetute märgusõna. Wend Steinberger ei wõinud surmaga sõbraks saada, sest et ta temas oma waenlast nägi. Ta toimetas kõik Jeesusega, kes on öelnud: „Mina olen ülestõusmine ja elu, kes minusse usub, see peab elama, ehk tema küll sureb.“ Sealjuures waatas ta rahuliku pilguga surmale näkku. Haiguse algusel ütles ta wäga kurwa de Eliisele, kes sellest ei wõinud aru saada, et ta töö juba siin maa peal pidi olema tehtud, ja arwas, et Jssand peaks oma nime ja töotuste pärast teda terweks tegema: „Waata, ja oled Abrahami tütar ja peaksid sellest aru saama, et ka töötused ohwriks peab tooma“ (Heebr. 11 : 39). Jah, usuproow läks äärmuseni. Haigus ise ja sellega ühtseotud nähtused olid ebaharilikku laadi. See ei olnud üksinda füüsiline wõitlus elu ja surma wahel, waid sinna juurde tuli weel wõitlus nägematu maailma waimudega. Õmal wiimasel eluaastal oli ta erilisel kombel Jumalale andunud, et nende parandamisega asus, kellede ihud ja hinged kuriwaimude wõimust olid seotud. Üks sündmus oli eriti raske, et ta sest ajast ka sageli haiguse pealetungimise all kannatas. Raskest haiguse ajal andis Jssand mitmel korral usupalwe peale oma töotuste järele armu, et haigus pidi taganema ja jumalik terwis tema ihust täbi turgis. Õhje selle läbi tekkisid siis rasked kiusatused, kui haiguswõim jälle tagasi tohtis tulla. (Järgneb.)

C. E.-laste piiblitlugemise teemiraamat.

November.

Kas pühitseb eesmärk abinõu?

- G. 1. Püha eesmärk: Jehoova õnnistuste kandja. 1. Moos. 27: 1—17.
 T. 2. Saatanlik abinõu ühe jumaliku eesmärgi saavutamiseks. 1. Moos. 27: 18—29.
 R. 3. Kas ei ole peitajal mitte soovitud tagajärg? 1. Moos. 27: 30—41.
 N. 4. Millele on juhitud sinu sijemine püüdmine? Gev. 1: 3—14.
 R. 5. On sul püha eesmärk, siis põlga mittepühi teid! 1. Joh. 1: 5—10.
 L. 6. Ole wait ja looda Jõhanda peale! Jes. 30: 15—18.
 P. 7. Tema annab sulle, mis ju süda ihkab. Laul 37: 1—9.

Jumal ja põgenejad.

- G. 8. Jakobi põgenemine. 1. Moos. 28: 1—21.
 T. 9. Jumala eest ei saa ükski põgeneda. Laul 139: 1—12.
 R. 10. Põgeneja haarab kinni Jumalast. Joona 1: 1—12.
 N. 11. Põgeneses elame läbi Jumala kaitset. Joona 2: 1—24.
 R. 12. Põgenemine suures meeleheitmisel. Matt. 24: 15—22.
 L. 13. Põgenemine Jumala tahtmisel mõõda. Ap. 1: 9: 23—31.
 P. 14. Põgenemine kurja südametunnistuse eest. 2. Moos. 2: 11—15.

Püha maa.

- G. 15. Jakob ja Rahel. 1. Moos. 29: 1—13.
 T. 16. Abielu on püha. Ole selles teadlik! Matt. 5: 31, 32.
 R. 17. Abielu armastujeta pole jumalik. Gev. 5: 25—28.

- R. 18. Tõsine armastus kannatab suuri proove. 1. Moos. 29: 14—22.
 R. 19. Nõrgemat poolt aidata on mehe kohus. 2. Moos. 2: 16—21.
 L. 20. Püha vastutus ühe segatud abielu eest. 1. Kor. 7: 12—17.
 P. 21. Mitte iludus, vaid vooorus on naise ehe. Op. f. 31: 10—31.

Põgeneja elu.

- G. 22. Tõsine põgenemine. 1. Moos. 31: 1—10.
 T. 23. Jumala käsi ja Jakobi valmisus. 1. Moos. 21: 11—21.
 R. 24. Jumal talandab teid. 1. Moos. 31: 22—29.
 N. 25. Põgeneja kaitseb end. 1. Moos. 31: 36—42.
 R. 26. Lahtumine rahus. 1. Moos. 31: 43—54.
 L. 27. Päästa mind! Laul 144: 9—15.
 P. 28. Mina olen sinu abi! Laul 35: 1—9.

Kuidas õpime tundma Jumalat?

- G. 29. Jakobi mõtlus. 1. Moos. 32: 22—33.
 T. 30. Oma jõud on taktistujeks. Ser. 17: 1—14.

Detsember.

- R. 1. Aus ülestunnistamine on parim tee. Laul 32: 1—5.
 R. 2. Sügav meeleparandamine. Luuka 5: 1—11.
 R. 3. Enda nõrkus on Jumala tegewe aluspind. 2. Kor. 12: 7—10.
 L. 4. Rahu — põhitingimus Jumala nägemiseks. Ilm. 3: 7—13.
 P. 5. Jumalaga ühenduses, on võiduelu. 2. Kor. 2: 14—17.

Kodumaa teateid

Noorsoo evangelisatsooninädal Tallinnas 10.—17. okt. Juba kaunemat aega elas Tallinna noortes arusaamine, et midagi on peab. Enam nii edasi minna ei või, oli paljude otsus. Midagi peab ette võtma. Seal andis Jumal südamesse pidada ühte ühist evangelisatsooninädalat. Kaalusime seda ja nii otjustatigi korraldada: ettevalmistaw palve — pühitusnädal 4.—9. okt. ja selle järele pealetung maailmale. Palvenädal algas ühise C. E.-laste koosolekuga Allika tän. palvemajas, kus vennad Kottas, Siin ja Laas selgitasid ettevõtte suurt ja tähtsust, ühtlasi ka taktistujari ära näidates, miks Jumala õnnistused ei saa woolata ja ärkamisi pole. Kogu nädal kogusid C. E.-lased õhtu-õhtu järele kofu emast läbi katsuma, puhastama ja Jumala õnnistusi paluma. Oid nähtud ette töötegitajate vendade vastastikused külastasid ühistunde õhutamiseks. Laupäeval oli veel ühine koosolek Ev. Kristlaste palvemajas, kus noored rõõmuga võisid tunnistada, et see nädal neile suureks õnnistuseks olud. Mitmed olid võinud oma koormasid wabaneda, puhastades saanud uut rõõmu ja tuld hinge. Kui ka ei peaks ärkamist tulema, siis tajub juba seegi kõi ära — meie ise oleme väga palju kasu sellest saanud — oleme ärganud — seletati.

Algas pealetungi nädal. Kas langewad Geeriko müürid? Pühapäeval peeti esimene äratuskoosolek Allikal. Laulab ühistoor w. Pihelgase juhatusel. Koosolekus ilmus üeäralik wägi, mis mitmeid maha murrab ja paneb armu otjima Jõhanda, kes ta päästab. Etimejed wihud! Järgnevad koosolekud Liihentali palvemajas. Jgapäew kogume pool tundi warem palwele alla keldrisse — piiblitunni ruumi. Etimejed koosolekud on kinnisemad, kuid siiski tuleb üks kui teine Jumala juurde, kuid nädala lõpu poole hakkab Jumala Waim läbi murdma. Peame korraldama erilisi koosolekuid igatsejale mõned tunnid warem. Neid tuleb paljud ja saavad päästmit. Võplik läbi-murd aga jünnib pühapäeval. Jälle amaldub Jumala waimu wägi ja järeлкоosolekule jääb noori ja wanu, mehi kui naisi — ofside rahu ja andeksandmist.

Ei võinud jätta pooleli, kui Jumal oli läbi murdnud. Koosolekud jätkusid teine nädal Liihentali palvemajas edasi —

ja ifka tuli hingi Jumala juurde. Me soovime ja usume, et see tuli üle Tallinna lähese kõi fidesse jumalarahwa gruppidesse ja igalpool Päästja merepalka kogutaks. Kuid veel enam — et waimu tuuled üle Eestimaa võisid puhuda — äratades ja jahutades. Milline jõud on ühendatud palwel, kui ka nende koosolekute pärast igalpool Eestimaal, iegi Poolas paluti Jumalat. Jumal kinkigu igalpool palujate rõõmuks ärkamisi!

Jga õhtu eimejed waheldamisi: Ev. Kristlaste, Allika bapt. ja Siinise Kristi noorte laulukoorid — pühapäiwiti ühistoor. Sõnaga teenisid, peale liidu juhataja enda, vennad: B. Koljo Tartust, Laas, R. L. Marley, Kottas, Laar, Joh. Peipmann, Pittjaan ja veel mitmed teised.

Pärnu Bapt. kogudus pühitjes 26. sept. f. a. oma 40. aastapäewa. Ta on üks kõige eimestest bapt. kogudustest Eestis ja on annud mitmeid tähtsaid tegelasi ühispõlul, muude seas vennad Mill ja Tetermann, kes pea kõigile tuntud. Praegu töötab jutlustajana selles koguduses w. Richard Kaups. Soovime palju Jõhanda õnnistusi!

Pärnu Ühingu elust teatab ühingu juhataja õde Olga järgmisi rõõmustawaid sõnumeid:

„T. Laul 107: 28, 31 võikime möödnud kuude elamuste pealtirjaks wõtta. Raske oli mõidelda, veel raskem jumalariigistõõda teha. Oli tunne, nagu oleks Jõhanda oma palge meie eest warjule pannud. Suur põud walitjes südamis ning lootusetus. Noorsookoosolekud olid rasked, waewaga sai Jõhandaist tunnistada, sest meie südamed olid maha rõhutud ja kæld alla langemud ning Jõhanda ei wõinud hingi päästa. Meil oli kitsas kæld, wäga kitsas. Walwetoimkonna liikmed tulid toodu, pidasid nõu, mis teha, mis ette wõtta. Ei mõistnud muud teha, kui Jõhanda ees nutta ja Teda appi hüüda. Ja Jõhanda, kes willetjate palweid kuulab ja pisaraid loeb, pani ka meid tähele. Au Tema! Jumala kohus hakkab Tema kofast peale ja nii algas ka Tema puhastustõõd minust kui ühingu juhatajast. Walusad, aga siiski armjad olid need tunnid, kus ta põrmu pani ja südamenõud walge ette tõi. Ja warsti oli tunda, et see taewalik meister ka teiste ühinguliikmete kallal oma jalajat tõõd tegi. Jgatjus tõisiste õnnistuste järele, Püha

Waimuga täitmise järele aina kaswas. Ja imelik, et elamused nii ühised: meie ühinguliikmed maal Suigus elasid just sedasama läbi.

Ja viimati tuligi see auline päev, mil Issand meile jälle oma kallist palet näitas. Meie ühingu liikmed maal olid 21.—23. aug. Ringu talus konverentši korraldanud, millest olid sõitnud oia võtma mitmed vennad Tallinnast ja mujalt ning Pärnust hulk noori. Seal tundmine jälle selgesti, et Issand meid polnud maha jätnud, waid meie palweid kuulis. Mitu hinge päästeti ja, oh mis auline, mitu ühingu liiget täideti Püha Waimuga, mitu aratati leigusest ja magamisest ja teistest loodame, et mitte keegi puutumata ei jäänud.

Sellest ajast peale märkame tõulu oma ühingu elus. Meie süda on täis kiitust ja tänu, võime jälle loota, ja Issandat usaldada, jah tunneme Tema ligiolemist. Igavene tänu ja au Ta nimele! Siiski on Tal veel lõpma palju tööd meie keskel teha, tarwis veel mitmete juures läbi murda, tarwis veel palju wanu asju hävitada, et kõik wõiks uueks saada. Aga see, kes head tööd on alanud, wiib ka seda edasi ja lõpetab — see on meie ootus ja rõõm. Rõõmja lootusega waatame tulewist, et kallid Õnnistegija veel suuri asju teeb. Mõnda uut liiget wõisime möödunud tundes ühinguasja vastu võtta, nendest mõned juunioritoimkonnast, aga kahjuks pidime ka mõnda mahakriiputama. Jääme unis Issanda peale waatama, au Ta nimele!

Pänu Ühingu wälisewangeliumitoimkonna aruanne
1. 7.—30. 9. 1926. Möödusid wiimased suwekuud wiies kaunimaid päevi ajamerre... Samati taob meiegi elus ilusam aeg ja paremad wõimalused. —

Kui wälisewangeliumitoimkond, toob illewaate möödunud kolme kuu sõitumise maale, siis elustab see kauneid mälestusi igatse hinges, kel wõimalus oli neid käite kaasa teha. Walda-wadu on olnud elamused neil kordadel ja on sügawtoisist kui ka ilendawat jutlust õelnud Issanda tunnustajale.

Õlmene sõit juulikuus oli Jäärja, pühap. 18. kp. Wara, siis kui tõuse päite, togus iall päästetud noori jaama, et rongile ajudes, weduri jõulisel tasingul saabuda Woltweti, mis ligem jaani Jäärjale. Ja siis, kui arajõitjad rõõmusest walmistafid omi südameid, et tunnustada seal kallist Õnnistegijast ja maistat tema rohkeid õnnistusi — käis hiljatsjäänud walu-tawa südamega teel. Hirmus, jah on hiljaks jääda! Wõrratu on tahju ja pürew see walu. Õnnetud, jah need, kes ford küll jõuawad — kuid hilja! Ei lufus ufki awata ega kadunud wõimalusi fingita tagasi... Asjata veel sõidawad päästepaadid hilja merele. Ei lained mäsawad peata omas hullkawas mängus, waid woogude keernus taob ka see, kes igatse pääjeda. — Kõik, mis möödas, on jäädawalt kadunud, kui waikse õõ unis-tus suwekuul!... Seft rutatu need, keda kufuti — ford on hilja neigi. —

Duu, et siin on ka mahajääjad veel armuajas! Nii kirts Issand samal päewal uue wõimaluse ja piit hiljem sõitis toimkonna juhataja teije õe lents armjade sõprade juurde Mutti. Wälja sõites oli eesmärk küll teine, kuid Issand muutis endised mõtted — mis oli õnnistuseks.

Augustikuu algul wiibis õde Ilse Laas Suigus, pidabes koosolekuid ja kinnitades sõpru eluteel. Oma sealwiibimise lõpetas ta ewangeliumikoosolekuga Mutis, pühapäewal, 8. tähendatud kuupäewal Issand, kes nõtru töörüistu tarwitab, tedagi tarwitab seal. Au Temale!

Samal kuupäewal, 8. augustil, oli sõit haruldajim Lääne maakonda, nimelt Karusele. Mõned ühinguliikmed juhatajaga weetsid endi juwepuheteja seal. Ja et jumalalapsed maailma walgus on, siis kirts Issand neile wõimaluse seal walguist, mis Tema paistuje läit, näidata. — Laup. 7. kp. lahtus veel linnast neljalikmeline lendjalk rattail, et tagawarawäena abi wiita sõpradele juures ülesandens. Julged endu tugewa sõbra taatel paistis 64-kilomeetrilene tee kergena. Zuhumusritas oli see sõit, tuli mõnda kannatada ja enneolematuid filmapilke üle elada. Kullumijed ja traawifõidud elustafid teadmiselt, et kitsas tee on tõesti kitsas ja et oma jõud ei wiie eesmärgile. Siiski, kui jaame Jeejusest kantud kitsal teel — kannab Ta meid ka muldsel teel. Tänu Temale selle eest! — Kui meie awatud silmil käime eluteed, siis wõime kõigest palju õppida... Umbes kuuetunnilise sõidu järele peatufime faamil kohal, mis oliqi meie eesmärk. Magus on rõõm, terwitada omafheid, kes wõõrtil siud ootawad... Tuli õõ, mis kofutawal unel peletas wiimase

reisi wõimuse. Uinufime, et ärgata uuele, ilufale hommi-kule...

Pühapäewal, kell 4 p., peeti Karue kirikumõija ilusas par-gis koosolek, mis oli õnnistatud ja wäga armas. Auline, et sõnum ristist tungib igale poole! Seda ei takista ükski wõim — kuni kõik on kuulnud. Jumal kaswatab sealgi seda nõtruks küllwatud seemet; see on meie lootus, millele küllwame.

Õnnistusrikkamad koosolekud olid Suigus, 21.—23. augustil l. a., mida korraldasid meie sealelawad ühinguliikmed. Koos armiate sõpradega, kes Tallinnast ja mujalt, lahtufime linnast, et läbi elada üheskoos neid päewi seal. Enneolematul arwul wiifid autod wanu ja noori, wäikefi ja juuri, armjaks saanud Ringu tallu, mille juures ajuw küün oli määratud koosoleku-ruumiks. Awamistund laup. õhtul tõi awalikuks, et kõigil, kes kogunud, tegemist hirmsa waenlajega, kes nägemata wõõrana on kaaja sõitnud, et lõhkuda ja rüüstata, rikuda armastust ja rõõ-wida õnnistusi. Astus wõitluse igakits, kes märkas ta ligi-dust, et wõita ja mitte kaotada endale määratud ofa. Pühap. hommikul oli ühine palwetund ja kell 10 koosolek usklikkudele ühes leiwamurdmifega. Veel tegufes waenlane — kuid langes, kui Issand põrmuni alandas neid, kes äraandjaina annud talle maad Jumala rahwa wäes. Sügaw, tõjine oli walmistamine nende südames, kes igatsefid õnnistusi. Ja siis nad tulid... Kui tugew wiim, mis leotas põhjani maa, sadafid õnnistus-wiimad ootajate hinge, lastes kuivanud südame. Pärast lõu-nat oli aratuskoosolek, kus awalikuks tuli südame te walmistuse tagajärjed. Küll Issand wõib päästa veel patufeid! —

Silja õõl waikifid kiituslaulud, waikis elu ja ruttaw tege-wus. Lastus õõrahu üle talu. Waitus pärast wõiflufit oli ajunud hinge, kuhu maandus Jumala rahju, lõpetades asjata enefe-parandustõõ. Oh, et kõik rahus hingajad ärkafid hõiskamiele uuel hommikul! —

Õsmasp. keftfid koosolekud edasi jamuti pühapäewal: palwe-koosolek, ennelõunane usklikkude tund, õhtul ewangeliumikoos-olek. Wähepeal 4—5 lahuskoosolekud: õdedele küünis, kus oli ehitatud Jumala altar, mille lamafid seotud õhwrõid, ooda-tes püha tuld, et põleda. Samal ajal wendadele koosolek jaama juures ajuwaks kambri. Siis ajal uuesti läbi, et meie Issand ei ela fullatud templeis, waid Ta on seal, kus waimus ja tõõ Seda kummardatakse. Woolab arm ja õnnistujed hinge täit-wad seal, kus tõuiewad usjupalwed taewa poole. Tunnid unus-tamatud, aulised — Jumala läheduses; selles muutuwad ruu-mid pühaks ja põhjani rifutud inimesed uuteks. Auline on meie Jeejus ja Temale jääb igawesti wõit! —

Septembrikul 12. pidafid meie maakonnas elawad ühin-gulikmed Tabrias koosoleku, kuhu neile abis sõitis üks wend meie hilgast linnast. Veel on aeg, mil ewangelium kuulutab päästmisf kõigile patustele igal pool. Pühapäewal 19., oli sõit Wändra piirile, Siiani. Nimetatud kohale oleme teist torba wõinud minna. Tundub üks pimedamaisf kohtadest — ometi teame meie, et Jumala walgus suurem on seal walifenawat pi-medufest. Rõõm Issandas teeb meid tugewaks ja on meie ramm fa neil tundidel, mil saatan wiastab. Ulles warjatud were alla wõime wõidufid kiidelda, mis on Jeejuses meile antud.

Eraldi õnnistatud oli see wiimane reis. Tohtifime läbi elada, et kus waenlane hirmus wihafelt wastu paneb, seal wägi ja arm veel palju suurem on. Tõesti, kui Jumal teeb oma wägewat tööd hingede juures, peame meie waikbes faugel teisma, ehk kiites ja tänades põrmu kummardama, et Temale ufki jääks au!

Willa Krimm.

Septembrikuus hakkas Tartus ilmuma uus usuline aja-kiri: „Ujuteadusline Ajakiri“. Wastutawaks toimetajaks prof. D. Silb.

17. oft. asutati Tallinnas Wene Ewangeliumi Kirjlaste koguduses C. E. ühing. Terwitame noort ühinguft südamest ja soowime, et ta jõudfalk wõiks kaswada. Ka Sakfa ofaduses töö-tab juba C. E. Ühing.

Tartu C. Kristi C. E. ühing pühifites oma kolmandat aasta-päewa 10. oft. Wõõrastena wõtsid ofa ww. Laar ja Rafles Tallinnast.

Tartu Sakfa ofaduse C. E. Ühing pühifites 31. oft. oma esimeist aastapäewa. Kooswiibimine, millest paljud Tallinna C. E.-lased ofawõtsid, oli soe ja südamelik. Palju õnnistust ja jõudu uueks aastaks, niifama fa edu.

Tantsuvagun kiirrongis. Londoni ja Brighthoni wahel sõidab juba mõningaid kuid katkena rongiga ühes tantsuvagun. Selle mõtte algataja näeb ette sellest pifamaareidude tõuju, sest ajaigamus rongis peletawat paljudel reisijail tahtmise pikemaks reisiuks. — Ajamärk. — Kujukas pilt: elus liiguvad paljud igawiku poole just farnastes rongides, kuni fard leiawad end igawejes hukatuses.

Paawsti külastamisel 22 Ameerika üliõpilase poolt oma protestantliku professori Nelsoni juhatusel keeldus wiimane paawsti ette kummardamast, paawsti abilise käsule waatamata, ta jäi aga käed waheliti rinnal (Napoleoni poofi) seisma. Ameerika professor wangistati sellepeale paawsti sõdurite poolt ja wabanes alles kahe tunni järele. Sellele waheljuhtumisele järgnes wasti ka paawsti korraldus, mille järele keeldub ta wastu wõtma iga mittekatoliiklast. Kii saadeti nüüd 30-liikmeline Ameerika feltikond tagasi, kellele juba wastu wõtt oli lubatud.

Piibel kuulutab meile juba juba ette: „Kes wastu paneb ja eumast ülendab üle kõige, mis Jumalaks ehk jumalateenistuseks hüütakse, nõnda, et tema otsekui Jumal Jumala templis istub, ja näitab iseemast, otsekui peaks tema Jumal olema.“ 2. Tesj. 2: 4. Kuid aeg tuleb, millal Seesuse nimel kõikide nende põlved peawad end nõtkutama, kes taewas, ja maa peal, ja maa all on, ja kõikide keel peab üles tunnistama, et Seesus Kristus on Jesand, Jumala Jä auks. Wil. 2: 10. 11.

Soome C. E.-lased kawatjewad tänawu oma jõulunumbrit „Jouluaatto“ wälja anda suuremas kogus kui kunagi enne. Väinud aastal oli selle eksemplaride arw üle 20 tuhande. Eksempl. hind 6 Smf. = 60 Smf. Wõib tellida otse teed: „Noorten Todistus“ Jymäskylä, Suomi ehk „Noorte Eln“ talituse kaudu postkast 284. Tallinna.

Katoliiku flooõtrite arw on Sakamaal: 536 meesklooõtrit 9972 liikmega ja 6489 naisklooõtrit 71.720 nunnaga.

Unгарis on sealsse katoliiku peapiiskopi asemil Dr. Meřaros järgmise teadaande awaldanud: „Kirik nõuab, et igakuks isiklikult pühast misjast oia wõtaks ja ei wabasta seepärast sellest kohustusest kedagi, kes kusgil misjast raadioteel kuulab.

Kuna püha kirik puhta usu alalhordimiseks oma liikmetele keelab teisefuliste jumalateenistustest oia wõtta, keelab ta nimelt katoliiklastele ka raadioteel teisefuliste jumalateenistust, jutlusi ja palweid kuulata.“ „Pr. Jlm.“

Jaapan. Ristius — riiklikult tunnustatud usk? Jaapani walitus walmistab üht uut usklikkude ringkondade seadust, kusjuures kaasa töötawad wiimaste delegaadid. Neljakümne liikmelise komisjoni, mis seadust wälja töötab, kuuluvad peale parlamend ideleagaatide ja õpetlaste weel 8 delegaati 48 milj. buddistidest, 3 delegaati 16 milj. ihintoistidest ja 2 delegaati 250.000 kristlastest.

Seletuse järgi, mis Jaapani haridusminister andis ühete ajakirjanikule, õigustab uus seadus kristlasi ühineda usuliseks koguduseks, kui nad alluvad tarwilistele formaalustele? Ristius on seni olnud alluwas seijuforras wastawal tema wäitefese mõjule ja ajaloolistele oludele, aga tulewikus seisab ta samal astmel teiste uskudega, jarnajelt teistele wabastatafse ka kristlik kirik sissetuleku, maja- ja maamajusest ja leiab kaitset. Jaapani nõusolek tunnustada kristlaste ühediguslust oleneb ministri arwates kahesit asjaoluist: kaswawaist liberalismist, mis awab uffe igale usuringkonnale, ja sellest, et on jõutud kindlusele, et ristius ei tähenda hädaohtu jaapani rahwuslikkusele. „Ristius ja jaapani kombat pasjivad wäga hästi ühte. Olen arwamisel, et ristius Jaapani rahwuslikus elus sägawaid juuri luua wõib, ilma et tal meie traditsioonidega kokkupõrget tuleks.“

Tähelepanuwäärat on, et seadus annab haridusministriile õigule igale isikule, waatamata sellele, mis uskonnast, teelata jutlustamist ja õpetamist, kui ta on arwamisel, et see wõib kahju tuua isikule isikule wõi ringkonnale ja huwilede.

Auf d. Warte.

17. oktoobril kuulutati P. Petrusse basilikas 191 Prantluse preleati ja preefrit õnbjaks, kes hukkusid 1792. aasta septembrikuul.

Wend Joh. Wühner, Inglismaal, kirjutab, et ta terwislik seijuford enam hea pole. Arstlikul järele waatusel on leitud juba tiisikuse algust kopsjubes. Wõiks Jesand iie wenda parandada ja finnitaba! Kandem teda palwefatel Jesanda ette.

Kirjawastusi.

D. Sarow. Palju tänu wiimase saadetise eest. Püüame neid fard korralt tarwitada.
A. W. Narwa. „Sügis“ et ilmu, wäljenbusimis liiga harilik.
M. C. Tallinn. „Kafulik kuuf“ tarwitame lihendatult.
M. Krimm. „Eln kui unenägu“ tarwitame.

K. Simit. „Kuningalaps“ tarwitame edaspidi, niifama ka „Raht-luseb“.
Joh. W. Narwa. „Jumala lojas“ tarwitame parandustega.
Rich. T. Sangaste. „Znimene“ worm puubulil.
J. W. Are. „Sügisel“ wõiks ainult prooja wormis tarwitada

Wäljaandja: Eesti Usklikkude Noorte C. E. liit.

Wastutaw toimetaja: W. Rakles. Toimetuse aadress: Tallinna, Iisraeli t. nr. 12—6.

Pühapäewakooli klassi õpilaste register

(klassiraamat) on trükist ilmunud ja saada — Tallinna, Iisraeli 12-4. Õhuksemas kaustas (kuni 25 lapse jaoks) — hind 25 mk., paksemas (kuni 50 lapse jaoks) — 35 mk. Suuremal arwul hinnaalandus.

Nagu möödunud aastal peetakse ka tänawu

usklikkude wendade kursus

10.—14. now. Tallinnas, Luise tn. 11
Tere tulemast kõigile wendadele!

Teek iga-
juguiseid **kellasepatõid.**
Tellimiseb palun ära anda: Tallinnas, Wifardi tänaw nr. 3—10 (hoowi peal).
Terwitades w. G. Henny.

R.-Ü. „Külwaja“ trükk, Keilas.

Hind 15 marka.